

Ponedjeljak, 9. maj 2005.
Svedok Radovan Paponjak
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možda će vam biti potrebno samo još nekoliko minuta da završite sa svojim glavnim ispitivanjem?

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, pukovniče.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Dobro jutro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ostao je još samo jedan deo snimka da ga na kratko pustimo. Poslednji snimak se odnosi na 25. maj kad su opisivani poginuli i sahranjivani.

SUDIJA ROBINSON: Da li vi sada tražite da se pusti video snimak?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da. Poslednji isečak koji nismo imali prilike da vidimo.

SUDIJA ROBINSON: I takođe ubrzano da se pusti?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Može da se pusti ubrzano. Čak ne mora ni ceo, samo da se vidi postupak kako je išao.

SUDIJA ROBINSON: Sada mi je rečeno da video traka nije dostavljena tehničarima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je onog dana ... Ja ne znam šta se moglo desiti sa njom.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dok se to pitanje ne reši, vi slobodno nastavite, pa ćemo onda kasnije da se vratimo na video snimak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pukovniče, mi smo videli na nekoliko video snimaka događaje u KP Domu "Dubrava" od 19., pa, evo, kad budemo pogledali i ovu poslednju traku, zaključno sa 25. majem ... E sada, imajući u vidu sve ono šta smo videli i sve ono šta ste vi lično na licu mesta mogli da ustanovite, jer ste tamo bili u nekoliko navrata ... Kad ste bili tamo, pukovniče?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja sam na licu mesta bio 19. maja nakon prvog bombardovanja i bio sam 25. maja. U međuvremenu sam bio i 21. maja, nakon toga što je uviđajna ekipa preživela bombardovanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Taj 21. maj je onaj dan kad ste vi našli uviđajnu ekipu u Odeljenju unutrašnjih poslova u Istoku (Istog).

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... koja je tada bila preživela bombardovanje i ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako, tako je. Zatekao sam ih neposredno nakon što su stigli u prostorije Odeljenja unutrašnjih poslova u Istoku, u dosta teškom stanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, imajući u vidu to sve šta ste videli tih dana i ovo šta smo videli na snimcima istrage, pročitacu vam ovaj celi paragraf 66(k) koji glasi: "Dana 22. maja 1999. godine ili približno tog datuma", dakle 22. maj 1999. godine pada u ovaj

interval od 19. do 25. maja, "jedno uniformisamo lice u zatvorskom kompleksu "Dubrava" objavilo je sa stražarnice da svi zatvorenici treba da uzmu svoje lične stvari i da se postroje na sportskom terenu zatvorskog kompleksa, kako bi ih prebacili u zatvor u Nišu u Srbiji. Za veoma kratko vreme na sportskom terenu se okupilo na stotine zatvorenika sa torbama u kojima su bile lične stvari i postrojili se u redovima da sačekaju prevoz. Bez upozorenja uniformisana lica su na zatvorenike otvorila vatru sa stražarnice, iz otvora na zidu koji okružuje kompleks i mitraljeskih gnezda s druge strane zida. Mnogi zatvorenici su na mestu poginuli, a drugi su ranjeni". A onda ima ispod toga, pod (i): "Dana 23. maja ili približno tog datuma u popodnevnim časovima, snage SRJ i Srbije bacale su ručne bombe i pucale u odvodne kanale, kanalizaciju zgrade i podrume i na taj način ubile i ranile mnoge druge zatvorenike koji su na tim mestima potražili zaklon, nakon onoga šta se desilo prethodnog dana. Ubijeno je ukupno oko 50 zatvorenika". I onda se govori da su ova ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, samo da vam kažem da nije prikladno da postavite jedno uopšteno pitanje u vezi sa ovih nekoliko navoda. Budući da pod tačkom (k) i (i) ima dosta navoda, jedno uopšteno pitanje nije prikladno. Morate da se osvrnete na konkretne navode i da u vezi sa tim dobijete odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pukovniče, vi ste bili tamo 19. i 21., odnosno 25.?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su tih dana ili neki od tih dana, bili dani kada su istragama prisustvovali i novinari?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je. Novinari su prisustvovali 21. maja. Od tih kad sam ja bio tamo, a inače u izveštaju ima da su prisustvovali i 24. To je u zapisniku o uviđaju istražnog sudije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi da li ste vi mogli da

uočite nekakve otvore na zidu iz kojih je bio neko u mogućnosti da puca na zatvorenike?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja nisam bio u takvoj mogućnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vi išta čuli o tome da je bilo organizovano neko streljanje u zatvoru?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ne. O tome nije bilo nikakve priče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, tih dana da li je u zatvoru bilo ikakve jedinice osim zatvorske straže?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tabulatoru 8 opisuje se kako se događaj dogodio. Vi ste videli na snimku da se, to ste sami konstatovali prethodnog dana, da se vide mnogi dušeci i ćebad tamo na onim, na onim travnjacima.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je. Tako je. Na snimku se to jasno vidi, a da je prikazivan, ne ubrzano, nego normalno, videlo bi se još bolje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li bi moglo da se dogodi da neko pozove zatvorenike da se postrojavaju, pa da pone-su i dušeke i ćebad iz zatvora?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To ne bi bilo ni logično ni prikladno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vi imate objašnjenje otkud oni dušeci i ćebad napolju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ljudi su zbog straha od zatvorenog prostora i bombi, spavali na otvorenom prostoru. Zato su izneli i dušeke i ćebad da se pokriju. I normalno je da su ih stavili na travu, tamo gde je bilo mekše i najpogodnije. Vreme je bilo toplo, a i da nije bilo toplo, sigurno je da bi oni spavali radije napolju, nego

unutra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U onom transkriptu koji je dostavljen uz snimke, pošto se na ubrzanom snimku ne čuje glas, a on postoji na snimku koji je deo istražnog materijala, čuje se glas koji opisuje za vreme snimanja i ja ću vam citirati. Kaže: "Tragovi na vratima prostorije ukazuju ...

TUŽILAC NAJS: Ovo nije prevedeno. Nismo to čuli s obzirom na ubrzano puštanje. Ne znam kako će Pretresno veće to da reši. Opet se radi o tome da optuženi svedoči o tome šta je na video snimku na srpskom.

SUDIJA KVON: Da, mi smo dobili transkript na BHS koji nije preveden. To je problem.

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, shvatate u čemu je problem. Mi nismo čuli ove komentare snimka, a vi sada želite da se pozovete na te komentare. Možda biste mogli da identifikujete te delove u BHS verziji, pa da onda čujemo prevod toga, da se dokument stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Robinson (Robinson), pošto je ceo snimak predat kao dokazni predmet, svako može da proveri da li se ovi komentari za vreme snimanja nalaze na traci. Oni su skinuti sa trake. A traka je u vašem posedu ovde. Ja sad ne mogu tačno da odredim minutažu na kojoj se nalazi bilo koji od ovih citata, ali se to uvek može naknadno proveriti, da ja citiram ono šta je samo tehnički skinuto sa trake gde se čuje glas. Ovo nije ništa što je komentar bilo koga drugog. Ja mogu da pitam svedoka pošto je on imao prilike i da vidi i da čuje traku. Da li je zapazio da se određeni komentari nalaze na traci?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je tačno. Kriminalistički

tehničari su to opisali. Prilikom snimanja bio je i komentar tačno na koji su način vrata sa unutrašnje strane razvaljivana, izvaljivana iz svog ležišta i na koji način su zatvorena lica napustila tu prostoriju. Ja sam zato prilikom puštanja ubrzanog snimka to i komentarisao da ćemo propustiti mnoge bitne detalje. Normalnim prikazivanjem snimka se to može jasno i čuti i videti, jer oni to i pokazuju.

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, da li to znači da vi ne možete da locirate ovaj relevantan paragraf u ovom transkriptu, transkriptu koji postoji samo u BHS verziji?

SUDIJA ROBINSON: Vi biste trebali da možete da pronađete taj deo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja mogu da ga lociram u transkriptu. Naravno da mogu, nego govorim da ne mogu sada da kažem tehnicu u kojim minutima se to čuje na traci. A u transkriptu naravno da mogu. Transkript vam je dat i on uvek može da se uporedi sa ... Evo, na ... U transkriptu mogu, naravno, da lociram.

SVEDOK PAPONJAK: U poslednjem pasusu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U poslednjem pasusu na prvoj strani transkripta piše: "Tragovi na vratima prostorije ukazuju na način na koji su zatvorenici obili vrata da bi izašli iz prostorije, takođe i kod prostorije preko puta. Uglavnom svaka spavaonica u objektu koji je pogođen", dakle ovde se govori o objektu koji je pogođen bombom, "od strane zatvorenika nasilno je obijena sa unutrašnje strane. Ispred spavaonice 35D u kojoj je boravilo četiri osuđenika, nalazi se sigurnosna brava koja ovako izgleda", to kaže dok je snima, "nakon što su zatvorenici nasilno obili vrata da bi se spasili i pobešli". Onda dalje piše na sledećoj strani: "Na spratu spavaonice 33D, brava takođe nasilno obijena sa unutrašnje strane. To je mesto gde se nalazila sigurnosna brava. Neposredno se nalazi ispred vrata. Snimkom pokazujemo u kakvom je stanju". To je sve komentar koji prati snimak. Pa onda kaže: "Ovo su najverovatnije metalne šipke,

odnosno nogare od kreveta koje su korišćene kao poluga za nasilno obijanje i otvaranje vrata". A onda kaže: "Evo i izgleda vrata sa unutrašnje strane". Dalje kaže: "Nalazimo se ispred spavaone 54 u kojoj borave osuđena lica. Nakon dejstva NATO agresora u ovom objektu, isti iz sobe nisu mogli da provale vrata da izađu napolje, ali su zato pronašli put kroz zid koji obijaju na ovaj način", pokazuje tamo, "obezbedivši sebi izlazak u hodnik objekta" i onda pokazuje na snimku: "To je prolaz iz koga su izašli šest zatvorenika, odnosno osuđenika". I onda pokazuju kako izgleda spavaonica 54 na snimku. Pa onda pokazuje: "Tu su polomljene šipke sa kreveta koje su korišćene prilikom obijanja, nered, ispreturani dušeci kao i polomljena stakla vidljivi su". Pa onda kaže dalje: "Na spratu nalazimo se takođe ispred spavaone. Ne možemo tačno da utvrdimo o kojoj se radi, ali su vidljiva vrata koja su takođe izbačena iz štoka, što znači da su osuđenici dejstvovali iznutra. Po vratima se vide tragovi stopala. Takođe u ovoj spavaonici vidljivi su tragovi nereda ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete sada da postavite pitanje u vezi sa tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su, pukovniče, posle dejstva iz vazduha zatvorenici iz svih ovih uništenih paviljona u toku tih dana izneli neki deo inventara, mislim ovde pre svega na dušeke i ćebad, da bi se smestili po krugu na travnjaku?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, to je nesporno. Oni su napustili prostorije i izneli su opremu koja im je bila potrebna da bi preživeli na otvorenom prostoru, uključujući tu i svoje lične stvari. Oni su za to imali vremena na pretek, jer stanje nakon bombardovanja u Kazneno-popravnim zavodu je bilo nesređeno ...

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se što prekidam. Da li je ovo bio zaključak ili se radi o tome šta je neko drugi rekao ili se radi o primedbama svedoka? Izgubljen sam.

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče koji je izvor ovih saznanja, ovih informacija?

SVEDOK PAPONJAK: Izvor informacija su i video traka i uviđaj i lična opažanja lica koja su u to vreme bila tamo.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, da li se u tabulatoru 8, u onoj informaciji koja govori o svim događajima u Kazneno-popravnom zavodu "Dubrava" nalazi konstatacija i da je jedan broj zatvorenika pokušao bekstvo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tačno je. Nalazi se i ta konstatacija o pokušaju bekstva i da su zatvorenici u tome sprečeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, bilo je pokušaja bekstva, a zatvorenici su sprečeni?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi imali bilo kakvu informaciju o tome da li je neko pucao na zatvorenike?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam imao informaciju o tome, jer nije mi to ni bio predmet moje pažnje u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se moglo dogoditi da neko, prilikom sprečavanja bekstva, puca na nekog zatvorenika?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Moglo je da se dogodi i to je normalno da se dogodi ukoliko ...

TUŽILAC NAJS: Ovo je neverovatno. Optuženi pokušava sada da iskrivi pravila, da promeni pravila. On sad svedoči, postavlja sugestivna pitanja i uz svo dužno poštovanje, ja mislim da ga treba zaustaviti u tome.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pitanje je bilo sugestivno. Nije bilo prikladno.

SUDIJA KVON: Molim da se stavi druga strana tabulatora 8 na grafoskop. Mislim da se takođe radi o prvom paragrafu BHS verzije. Molim da pogledate to. Gospodine Paponjak, evo, ja ću da pročitam ovaj paragraf. U ovom paragrafu ste naveli, citiram: "U ovom napadu na više mesta je porušen ogradni zid, čime su stvoreni uslovi za bekstvo osuđenika iz zavoda". Da li se sećate toga?

SVEDOK PAPONJAK: Sećam se.

SUDIJA KVON: A zatim poslednja rečenica glasi: "Jedna grupa osuđenika je pokušala bekstvo, a mere u sprečavanju bekstva lica lišenih slobode preduzela je služba obezbeđenja koja je bila raspoređena oko zidova Kazneno-popravnog zavoda". Moje pitanje vama je sledeće: koje su to bile mere koje su korišćene u sprečavanju bekstva lica lišenih slobode? Da li je to obuhvatalo i pucanje i da li je bilo ranjenih?

SVEDOK PAPONJAK: Ja nisam lično radio ovu informaciju. To je radi-ka ekipa koja je zato imenovana od strane SUP-a Peć (Peje). Oni su ...

SUDIJA KVON: Da, ali vi ste potpisali ovu informaciju. Nije mi jasan vaš odgovor. Radi se o dokumentu koji ste vi potpisali i vi biste trebali da budete upoznati s ovim okolnostima.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tačno je tako i to sam i hteo da kažem. Dakle, ekipa je ispitivala. To je normalna procedura kod nas, da ima ekipa koja to utvrđuje, a normalno je da ja to potpišem i da sam upoznat i da sve to pročitam. To je sasvim normalno. Dakle, ja jesam to potpisao, ali nisam ja ispitivao sva ta lica i sve okolnosti. Dakle, ukoliko je došlo do pokušaja bekstva zatvorenika, obezbeđenje zatvora, straža je to sprečila i ona to sprečava na načine kako je to propisano njihovim pravilima i normalno je da upotrebi oružje ukoliko ne može na drugačiji način to da spreči. Mi se nismo upuštali u detalje na koji način je to sprečeno, jer je to u nadležnosti

Ministarstva pravde, a ne u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova. Iz tih razloga mi nismo u ovoj informaciji ni izneli sve detalje, zato što ih nismo ni ispitivali.

SUDIJA KVON: Gospodine Paponjak, u vezi s nečim drugim. Recite mi da li ste bili prisutni na mestu gde su vršene obdukcije, a radi se o groblju u Rakošu (Rakosh) i to se desilo negde avgusta 1999. godine. Radi se o žrtvama iz zatvora "Dubrava".

SVEDOK PAPONJAK: Ja jesam bio prisutan na tom mestu 25. ili 26. maja, a ne u avgustu 1999. godine. Ja sam bio prisutan na tom mestu u vreme kada su leševi sahranjivani.

SUDIJA KVON: Ne. Ja govorim o obdukcijama koje su izvršili španski forenzičari. Da li vam je uopšte poznato da je izvršena ta obdukcija?

SVEDOK PAPONJAK: Poznato mi je da je obdukcija rađena, ali ja nisam bio tamo.

SUDIJA KVON: A da li ste čuli za rezultate te obdukcije?

SVEDOK PAPONJAK: Ne. Ja ne znam kakvi su rezultati obdukcije koju su radili Španci.

SUDIJA KVON: Zar niste čuli da su odprilike 30 leševa imali rane od metaka?

SVEDOK PAPONJAK: Ne, meni ta činjenica nije poznata, jer oni nama nisu dostavili nikave nalaze, niti je od nas tražena bilo kakva saradnja.

SUDIJA KVON: Hvala vam. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pre nego što nastavite, ovaj put ima određen obrazac u vašem glavnom ispitivanju: kada

dođete do kraja ili pokušavate da začinite taj kraj ili postavljate pitanja koja su više komentari, a bilo bi mnogo primerenije da to ostavite za svoje obraćanje Sudu. Mislim da vi sada postavljate takav obrazac ispitivanja. Ako nemate nikakvo značajno pitanje da postavite ovom svedoku, molim vas, ja ću da zaustavim vaše glavno ispitivanje. Postoje pitanja u vezi sa kojima možete nama da se obratite u vašoj završnoj reči, a to nisu pitanja u vezi sa kojima svedok može da vam pomogne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja sam postavljao samo pitanja na koja sam pretpostavljao da svedok može da odgovori. Ja sam postavio pitanje svedoku da li je čuo da je iko streljao nekog zatvorenika u zatvoru "Dubrava". I svedok je odgovorio da nije.

SUDIJA ROBINSON: Da. Nastavite sa pitanjima i dajte da vidimo da li su to suštinska pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, da je bilo takvog događaja da je neko streljan u zatvoru "Dubrava", da li biste vi o tome morali da budete obavešteni?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Sasvim sigurno. Sasvim sigurno bi takvo saznanje moralo da dopre do nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, molim vas, tamo je, video se na onim snimcima, da je nekoliko poginulih identifikovano. Videli su se i neki papiri koji su bili stavljeni na njih. Da li se to odnosi na one koji su mogli da budu tu na licu mesta identifikovani i prepoznati?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na tim papirima, ovde se na minutaži trake, 1:19:10, nalazi Januz Krasnići (Januz Krasniqi) iz Prizrena (Prizren)?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se to ime poklapa sa ovim spisakom koji imate u "Prilogu J"? To je ovaj prilog gde se kaže, gde se nalazi spisak navodno stradalih od strane naših snaga u "Dubravi".

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne znam. Ja nemam pri ruci taj spisak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. On se može naći na sredini, na sredini ovog spiska koji je u "Prilogu J". A meni samo jedna stvar, gospodine Robinson, nije jasna: Iz vašeg komentara proteklog dana, prethodnog dana proizlazi da bih ja trebalo da dokazujem da su svi ovi koji su nabrojani u "Prilogu J" stradali prilikom bombardovanja, a meni se čini da bi gospodin Najs (Nice) trebalo da dokazuje da su oni ubijeni onako kako je ...

SUDIJA ROBINSON: Zaustavio sam vas. Zaustavio sam to. To je potpuno neprimeren komentar. Nikada nisam sugerisao da je na vama teret dokazivanja u vezi s bilo čim u ovoj optužnici. Ali u meri u kojoj vi vodite dokaze sam vam davao savet na koji najbolji način to možete da učinite. Rekao sam vam da vi možete da sedite tu i čutite, možete da ne kažete ništa u vezi sa optužbama i da na kraju budete slobodni, na kraju ovog Predmeta, jer teret nije na vama da dokažete, teret dokazivanja je na Tužilaštvu. I ne možete da kažete da je bilo ko u ovom Pretresnom veću rekao išta drugačije od toga. Izvolite, nastavite .

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Samo sada da poređamo činjenice o kojima ste vi svedočili. Pukovniče, koliko ste rekli da je osuđenika bilo u zatvoru? Oko 1.000, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bilo ih je 1.004.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Po ovom opisu koji je dat u tački (k) i tački (i), oni su postrojeni na zbornom mestu, tu su streljani i sada šta su činjenice koje se apsolutno ne mogu poreći? Jeste li

...

SUDIJA ROBINSON: To nije pitanje koje može da se postavi. Vi to treba da znate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. Koliko stotina zatvorenika je posle napada na zatvor u Dubravi (Dubrave) evakuisano u druge zatvore, konkretno u zatvor u Lipljanu (Lipjan).

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nakon tih svih događaja, evakuisano je oko 750 zatvorenika u Kazneno-popravni zavod u Lipljanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko je zatvorenika poginulo u NATO bombardovanju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Poginulo je oko 100.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A koliko je zatvorenika hospitalizovano, poslato u razne bolnice, uključujući i bolnicu u Peći, bolnicu u Lipljanu i drugo, onih koji su bili povređeni?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja taj podatak ne znam napamet. Znam da su svi koji su bili ranjeni, a koje smo mi zatekli tamo, da su prebačeni prvo u Dom zdravlja u Istoku, a kasnije i u pećku bolnicu i tu su hospitalizovani. Ne znam koliko je u Lipljanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Gospodo, molim vas, ovo po ovome šta piše u opisu ovog događaja u optužnici proizlazi da su vlasti streljale zatvorenike. Bilo ih je, znači, 1.000, pa onaj deo koji nisu ubili, a ranili, odveli su u bolnice, a onaj deo koji nisu ni ranili, evakuisali u druge zatvore, s tim što je evakuisano u druge zatvore blizu 800. Da li iko može da pretpostavi da se takav događaj može da odvija?

SUDIJA ROBINSON: To morate da preformulišete. Sada se približavamo kraju vašeg glavnog ispitivanja. Ako postavite još jedno takvo pitanje, ja ću da vas zaustavim.

SUDIJA KVON: Nisam shvatio, gospodine Miloševiću, kada ste pomenuli na traci 1:19:10 mesto na kom se pominje jedna od žrtava, Krasnići, Januz Krasnići, šta je značilo to 1:19:10? Šta ste mislili pod tim?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možda nisu dobro uveli. Piše 1:19:10. To je minutaža na traci gde se vidi taj poginuli sa zapisanim imenom. Negde je postavljena cedulja na telu. Znači na traci ta minutaža, kako pokazuje, na traci je 1:19:10 i tu se nalazi ovaj koji se nalazi i na istom ovom ...

SUDIJA KVON: Ako je to tako, mislim da treba to da vidimo, jer je reč o jednoj od žrtava koje se navode u ovom prilogu.

TUŽILAC NAJS: U slučaju da je potreban moj stav u vezi s tim, ja se potpuno slažem sa predlogom uvaženog sudije Kvona (Kwon) i ako je moguće, ja bih takođe zbog svog unakrsnog ispitivanja želeo da svedok pogleda jedan ili dva pasusa ovog video snimka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja napominjem ...

SUDIJA ROBINSON: U vezi sa predlogom sudije Kvona, molim da se traka emituje sada i to od trenutka kada je na traci 1:19:10. I pošto će trebati neko vreme da se to pripremi, dok se to priprema, gospodine Miloševiću, ako imate još pitanja, možete da ih postavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću da pročitam ... Samo prethodno da vam kažem, ovde ima na traci, na traci se vidi nekoliko lica koja su identifikovana i na nekoliko su postavljene cedulje i ja imam tačnu minutažu gde se oni nalaze. Ali jedno od tih lica je ovaj Januz Krasnići koji se poklapa sa "Prilogom J". Ostali se ne poklapaju sa "Prilogom J", ali su takođe identifikovani tada.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, kada je reč o Krasnićiju, mislim da je možda optuženi dao pogrešnu referencu za vreme na traci. Mislim da je 1:17:49.

SUDIJA ROBINSON: Da li bi tehnička kabina prvo pokušala sa 1:17:49, a onda ćemo da pređemo na 1:19:10.

SUDIJA KVON: Da li je to u sistemu *Senkšn* (Sanction)?

TUŽILAC NAJS: Mislim da jeste u sistemu *Sanction*. Gospođa Diklić (Diklich) može to da nam pusti, tako da Pretresno veće to vidi. Rado ću da ga prikažem u sistemu *Sanction*, ako Pretresno veće tako želi da ga vidi.

SUDIJA ROBINSON: Da, da.

(Video snimak)

SUDIJA KVON: Da li možemo da vratimo snimak da vidimo ime? Da, to je to.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Mi smo taj snimak počeli od tog trenutku. Možda ste to propustili. To je bio prvi kadar. Možda je posle toga bilo neko drugo telo, ali ovo je ono šta smo mi pokušali da pokažemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: S obzirom da vidim, gospodine Robinson, da je traka sada raspoloživa tehnicima, molim vas da se sad pusti snimak, ovaj od 25. maja i 26. maja. Može ubrzano da se vidi šta je se sve uradilo tamo na licu mesta sa poginulim u zatvoru "Dubrava".

SUDIJA ROBINSON: Da, da. To može da se uradi.

(Video snimak)

SUDIJA ROBINSON: Ovo treba da se prikaže ubrzano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovde se čuje ton gde istražitelj diktira šta se nalazi na telu radi identifikacije. Dakle, slika ga i onda kaže, na primer, "plave pantalone, crna bluza, cipele" i tako dalje, radi kasnije identifikacije. Na svakom je postavljen broj.

SUDIJA ROBINSON: Ovo treba brže da se prikazuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Može odmah da se ide na sledeći gde se oni zakopavaju i obeležavaju mesta, jer ovako ide do broja 93. To se može na traci proveriti.

(Kraj video snimka)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, da li su svi ovi od broja 1 do 93 ... Gledali ste ovu traku?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko ima brojeva koji su postavljeni na ove leševe?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Po nalogu istražnog sudije leševi su kriminalističko-tehnički obrađeni i izvršeno je sahranjivanje na lokaciji u selu Rakoš. To je trajalo dva dana, 25. i 26. maja. Bilo je ukupno 93 leša. Oni su fotografisani, snimljeni video trakom, opisani su, opisane su sve karakteristike, uzeti su im otisci papilarnih linija, otisci prstiju u cilju naknadne identifikacije i onda su ukopani na toj lokaciji. Grobovi su obeleženi, svaki grob je obeležen onim brojem pod kojim je leš fotografisan i opisan. Dakle, to je trajalo dva dana. Ja sam tamo bio jednog od tih dana. Onako kako je uvaženi sudija Kvon pitao, ja sam mu odgovorio da jesam bio tad. Dakle 25. ili 26. maja, jednog od ta dva dana sam bio. Lokacija mi je odlično poznata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li se u tabulatoru 46.4 nalaze fotografije svih ovih stradalih i dalje u istom tabulatoru otisci prstiju o kojima ste sada govorili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tako je. To je kriminalističko-tehnička dokumentacija SUP-a Peć, ono šta je urađeno tih dana na licu mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ću vam samo još nešto pročitati. Profesor Rakić mi je, gospodine Robinson, izvukao iz ovog materijala gospodina Najsa jedan list koji nosi njihovu oznaku ERN03030807. To je zaključak. Ima gore pečat "Ministarstvo pravde, Anatomsko-forenzički institut Kartagina i doktor Emilijo Perez Pujol (Emilio Perez Pujol)", da je to nalaz ovih španskih eksperata. Skrećem vam pažnju da je to akt od 3. juna 2000. godine, znači 13 meseci kasnije, a u aktu piše: "Zaključci u vezi sa grobljem u Rakošu su da pregledane stvari slede sledeće karakteristike: 1) svi su muškarci; 2) u starosnoj dobi između 18 i 60 godina; 3) kada je reč o uzrocima smrti, može se zaključiti da je 45 smrtnih slučajeva rezultat upotrebe oružja za bombardovanje, iz vazduha i 53 smrtna slučaja su se desila od posledica upotrebe oružja ili municije kako bi se sprečio pokušaj bekstva". Molim vas, pukovniče, da li je na osnovu te analize koja je napravljena moglo da se ustanovi da li su to sve isto zatvorenici iz "Dubrave" i da li su oni ubijeni u pokušaju bekstva, ovaj jedan deo ili su poginuli u bombardovanju, pošto se to događalo nekoliko meseci posle njihovog ukopavanja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam na osnovu čega se ...

TUŽILAC NAJS: Ne shvatam kakvo je to pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, to je još jedno pitanje na koje ovaj svedok ne može da odgovori.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je reč o sledećem dokumentu i zahvalan sam gospođi Diklić što je brzo to pronašla. Mislim da je to dokazni Predmet 165, tabulator 7 i to je očigledno iz elektronske dokumentacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je, pukovniče, iz onoga šta ste vi lično videli i iz onoga šta ste videli na trakama i jedan jedini leš pronađen na tom zbornom mestu na betonskoj pisti gde se zatvorenici postrojavaju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ne. Svi su nađeni na travi ili u spavaonama ili objektima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče. Neću ništa više da vas pitam o "Dubravi". Ima još jedan događaj sa smrtnim posledicama koji se ovde ne pominje u vašoj informaciji, ali se u ovoj optužnici pominje. Naime, u paragrafu 66(f) piše: "Dana 26. marta 1999. godine ili približno tog datuma, u jutarnjim časovima snage SRJ i Srbije napali su selo Padalište (Padalishte), opština Istok. Ulazeći u selo, snage SRJ i Srbije, pucale su na kuće i meštane koji su pokušavali da pobegnu. Osam članova porodice Beki Meraja (Beki Meraj) isterani su i ubijeni ispred svoje kuće. Drugi meštani sela Padalište ubijeni su u svojim domovima i u koritu potoka u blizini sela. Snage SRJ i Srbije ubile su ukupno oko 20 kosovskih Albanaca iz Padališta. Ubijena lica, čija su imena poznata, navedena su u "Prilogu E1". Samo da nađem i "Prilog E". Da, ovde je ... Pošto je Padalište u opštini Istok, ono bi moralo biti na području vašeg SUP-a, pukovniče. Da li znate za taj događaj sa područja vašeg SUP-a?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Prvo moram reći da Padalište ne postoji na području opštine Istok. Mi takvo mesto na području opštine Istok nemamo, niti ima na području mog SUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, molim vas, ali ovde piše da su napale selo Padalište, opština Istok. Je li ste sigurni da ne postoji selo u opštini Istok?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Siguran sam. Siguran sam. Poznata mi je činjenica da postoji Padalište, mesto Padalište postoji, ali to ne pripada opštini Istok. To pripada opštini Srbica (Skenderaj), ali moguće je da se ovde radi o "halo-efektu", da sve što je loše, mora biti ovamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda vas neću ništa pitati u vezi sa ...

SUDIJA ROBINSON: Koliko je jedno mesto udaljeno od drugog, mesto gde vi kažete da se nalazi selo Padalište, opština Srbica? Da li je to susedna opština opštini Istok?

SVEDOK PAPONJAK: Upravo tako. To je susedna opština opštini Istok, ali pripada drugom regionu, regionu Kosovska Mitrovica (Mitrovica). Mi bismo u svakom slučaju, da smo imali saznanja o nečemu takvom, dostavili to SUP-u Kosovska Mitrovica, ali mi nismo imali nikava saznanja o tom događaju.

SUDIJA KVON: Da li sam u pravu, Padalište se nalazi na sredini između Istoka i Srbije?

SVEDOK PAPONJAK: Pa, otprilike tako. To je pored puta Peć - Kosovska Mitrovica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto vi ništa ne znate o bilo kakvom događaju u Padalištu ... Shvatio sam da ništa ne znate o bilo kakvom događaju u Padalištu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Neću onda ništa da vas pitam o selu Padalište, mada je tu bilo nekoliko bitnih pitanja, ali nadam se da ću to moći da pitam nekog drugog svedoka. Gospodine Robinson, da li ja mogu da vas zamolim da se prihvate ovi dokazni predmeti koje sam ja priložio uz ovog svedoka? Mi smo analizirali dosta detaljno nekoliko ovih bajndera. Pretpostavljam da imate u vidu da je reč isključivo o zvaničnim dokumentima nadležnih organa i o svedoku koji je sa oficijelne funkcije imao uvid u sve te događaje i o tome svedočio.

TUŽILAC NAJS: Iz raznih razloga tražim da se ovo pitanje u vezi sa prihvatanjem bilo kog dokumenta ostavi za kraj unakrsnog ispiti-

vanja. Principijelan prigovor u ovom trenutku je odsustvo prevoda za mnoge od ovih dokumenata, ali ima i drugih razloga zbog kojih ću ja da ih odbacim u dogledno vreme.

SUDIJA ROBINSON: Mi ćemo da odložimo našu odluku, gospodine Miloševiću, u vezi sa prihvatanjem ovih dokumenata i to za kraj unakrsnog ispitivanja. Gospodine Najs, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala pukovniče, ja nemam više pitanja.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dok gledamo geografski raspored, jer to bi možda bilo korisno da imamo na umu, kao što je rekao uvaženi sudija Kvon, Padalište se nalazi otprilike na pola puta između Istoka i Srbice. Dubrava je otprilike na pola puta između Istoka i Padališta. Je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa Dubrava nije na putu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije bitno, ali vazdušnom linijom to je negde otprilike na pola puta. Molim da se dokument stavi na grafoskop.

SUDIJA KVON: Strana 5. Molim da se malo podigne. Malo desno. Neka se prikaže levi deo karte.

TUŽILAC NAJS: Molim poslužitelja da mi vrati kartu, pa ću vam pokazati tačno koji deo treba prikazati.

SUDIJA KVON: Da, malo je komplikovano.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako Pretresno veće ima primerke karte, onda neću da gubim puno vremena na ovome. Ako pogledate sni-

mak, vidite da je Srbica desno, Istok levo, a Padalište je negde, otprilike, na sredini. A onda malo levo od same sredine, kao oblik dijamanta, vidimo zatvor "Dubrava", zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A onda desno odatle takođe možemo da vidimo Šušicu (Shushice). Možda ćemo na to kasnije da se vratimo. Razlog zašto ja kažem da se Dubrava nalazi na pola puta između Istoka i Padališta je sledeći. Vi to niste spomenuli. Ja ću kasnije da se bavim zatvorom "Dubrava", verovatno ne danas, već sutra. Svedokinja koji je opisala ubijanje članova njene porodice pred njenim očima u Padalištu, Ljirije Imeraj (Lirije Imeraj), je takođe mogla nešto da nam kaže o zatvoru "Dubrava", jer, kao što se vidi na ovoj karti, to nije veoma udaljeno. A vi nam ništa niste rekli da je tamo postojala jedna vojna baza koja je delovala u ili pored zatvora "Dubrava", zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja shvatam da je otprilike NATO bilo podmetnuto kukavičje jaje i da to i jeste razlog što je "Dubrava" bombardovana. Tu nije bila nikakva vojna baza. To je, kao što smo lepo videli, bio zatvor, ali su teroristi preko svojih veza u obaveštajnim strukturama, verovatno NATO, to podmetnuli i to je jedino opravdanje, odnosno jedini moj racionalan razlog zašto, zbog čega je NATO izvršio bombardovanje ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne. Ja ne tražim od vas da nagađate. Ne tražim da čujem vaše nagađanje, a tražiću od Pretresnog veća da vas zaustavi svakog puta kada budete iznosili svoje komentare. Odgovarajte sa da ili sa ne. Onda ćemo kasnije da se vratimo na druge materijale. Bile su određene vojne operacije, odnosno funkcije koje su se vršile sa područja zatvora "Dubrava" i to u periodu pre bombardovanja. Gospođa Imeraj iz Padališta koja je kasnije, naravno, bila više usredsređena na gubitak svih članova svoje porodice je videla da se to dešava.

ADVOKAT KEJ: Radi se o komentaru. Hajde prvo da utvrdimo da li je zatvor bio NATO cilj zbog toga što bio vojni objekat ili se radilo o

nekom vojnom objektu koji se nalazio u blizini. Dakle hajde prvo to da utvrdimo.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Najs, izbegavajte ovakve komentare.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, gospodine Paponjak, da li se vojni objekat nalazio u blizini zatvora ili u samom zatvoru?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam na koji objekat vojni mislite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da li svedočite da nije bilo nikakvog objekta iz koga se vojno delovalo, bilo u zatvoru "Dubrava", bilo u blizini zatvora?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To tvrdim. Tvrdim da nije bilo u "Dubravi" nikakvog vojnog objekta. Znači, u Kazнено-popravnom zavodu "Dubrava" nije bilo nikavog vojnog objekta, niti u neposrednoj blizini Kazнено-popravnog zavoda "Dubrava" nije bilo vojnog objekta, ali je u vreme bombardovanja bilo položaja vojnih koji su bili na par kilometara od Kazнено-popravnog zavoda "Dubrava". Znači položaja vojske, rovova, ovaj i zaklona je bilo, ali nije bilo vojnih objekata u Kazнено-popravnom zavodu "Dubrava", niti tu u neposrednoj blizini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre 21. maja 1999. godine, recite nam kada ste vi poslednji put posetili zatvor "Dubrava", dakle pre tog datuma?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pre toga nisam nikad.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 21. maja vi ste prvi put posetili to područje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Izvinjavam se, 19. maja sam prvi put bio, a 21. maja nisam ni bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 19. maja, znači. Dakle, vaš prvi odlazak na to područje bio je 19. maja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U Kazneno-popravni zavod “Dubrava”, da, a u blizinu sam išao i ranije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Osim vojnog prisustva na tom području, da li je bilo prisustvo pripadnika MUP-a, dakle, na području Dubrave, koliko je vama poznato?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na području Dubrave bilo je prisustvo patrola, patrola policije koje su vršile svoju redovnu delatnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pokušaću da idem hronološkim redom, pa ću se zbog toga kasnije vratiti na “Dubravu”. Hteo bih da mi malo pomognete u vezi s ovim dokumentima koje ste vi dostavili, pre nego što se vratimo tamo odakle bi trebalo da počnemo, u stvari. Recite nam ko je izdao uputstva da ove dokumente treba sačiniti? Vi ste rekli da je postojalo neka uputstvo u vezi sa tim. Ko je izdao to?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možda imate kopiju primeraka tih uputstava?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nemam ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, koliko se sećate, šta je stajalo u tom dokumentu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je metodologija kako treba da se uradi ova dokumentacija u kojoj je tačno napisano, napisana procedura kako će se to sačinjavati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Osim metodologije, pretpostavljam da su takođe postojala uputstva o tome da se sačine ti dokumenti. Dakle, potrebno je bilo da dobijete određeno uputstvo pre nego što biste sačinili te dokumente. Zašto je uopšte bilo potrebno da se pripreme ti dokumenti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nikad nisam ulazio u razloge

zbog kojih moji pretpostavljeni donose neke odluke. Ja sam ih izvršavao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da vidimo koji je bio opseg tih instrukcija. Da li je to bilo da se sačini jedna složena analiza svih krivičnih aktivnosti koje su obuhvatale određeni period, dakle od jednog datuma do nekog drugog određenog datuma, na primer?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Vremenski period je bio 1998. godina i 1999. godina. Znači dokumenta o radu policije na Kosmetu u toku te dve godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to je bilo sve, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja sad ne mogu da se napamet setim šta je sve bilo. To je obimna dokumentacija u kojoj je dato sve tačno po poglavljima, koja poglavlja treba da se urade, na koji način, kakvi treba da budu naslovi i ovaj, otprilike taj vremenski period. Tu ima više poglavlja nego što je ovde prezentirano. Inače to nije problem da se pribavi, ta ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koja je bila očigledna svrha svega toga?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa vidite, mi smo izneli dokumentaciju sa područja, transportovanu u raznim transportnim sredstvima, onako kako se to moglo u toj opštoj gužvi koja je nastupila prilikom povlačenja i kako se to moglo stavljati. To je stavljano u kamione, u putnička vozila, u kombi vozila. Doterano je, kad je u pitanju SUP Peć, u grad Kragujevac u Šumadiji i to su ekipe koje su transportovale istovarale u magacine. To je onda ubačeno u magacine bez ikakvog reda, kako je koje transportno sredstvo dolazilo. Morate imati u vidu da je bilo ratno stanje, završetak rata i sad je predstojao posao da se svi ti predmeti, svi ti papiri iz magacina povade, da se na odgovarajući način slože, da se prikupi sve šta je vezano za jedan slučaj na jedno mesto, da se stavi u omot i da to bude taj jedan predmet, jedinstven. I onda da se ti predmeti, po određenom redosledu, slože i obrade. Značaj je u tome što ćemo, dakle, na jednom mestu imati sve što imamo o svakom konkretnom

slučaju i ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali da biste postigli, šta?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Kako šta da bismo postigli? Pa da bismo sredili sve te nezavršene slučajeve. Da bi nam to poslužilo kao osnova za naš dalji rad, jer mi smo računali da ćemo nastaviti da radimo. Mi smo imali mnogo nerasvetljenih krivičnih dela. Nismo mogli uopšte raditi na tome za vreme rata. Sad smo računali da ćemo u miru moći da nastavimo da radimo na rasvetljavanju tih krivičnih dela i svih tih slučajeva, ostalih. To je bio osnovni cilj zbog koga smo mi sređivali dokumentaciju i pre nego što je stiglo ovo uputstvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, koliko ljudi, koliko policajaca i pomoćnog osoblja je radilo u SUP-u Peć, recimo decembra 1998. godine, otprilike?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja taj podatak ne znam, jer decembra 1998. godine ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na stotine, na hiljade? Recite nam otprilike koliko? Da li je na stotine ljudi radilo ili na hiljade ljudi? Govorim o policajcima i o pomoćnom osoblju.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na stotine, blizu hiljadu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juna 1998. godine, vi ste svi napustili to područje i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prevodilac je napravio lapsus. Rekao je juna 1998. godine, pa svedok neće moći pravilno da odgovori.

prevodioci: Ispravka prevodioca, 1999. godine.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je. Juna 1999. godine smo

napustili područje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juna 1999. godine vi ste napustili to područje i postali ste, u stvari, SUP u egzilu, u Kragujevcu. Onih otprilike blizu hiljadu ljudi je ostalo u tom SUP-u u egzilu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Organizaciono da, ali radno ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pretpostavljam da Kragujevac ima vlastiti SUP, ima svoju policijsku snagu. Dakle, nije potrebno još novih, dodatnih hiljadu policajaca. Šta se desilo sa vašim SUP-om u egzilu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, ja zato i rekoh da su ti ljudi organizaciono ostali u SUP-u Peć, ali radno nisu. Oni su radno angažovani u drugim SUP-ovima u republici, a u SUP-u Peć na izmeštenom komandnom mestu u Kragujevcu je angažovan potreban broj radnika za poslove koje smo mi nastavili da radimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste govorili o načelnicima odeljenja koji su vam pomagali u pripremi ovog dokumenta. S obzirom da su aktivni policajci bili raspoređeni na drugim mestima, da vidimo, od juna 1999. godine pa do 2002. godine, recite nam koliko je ljudi s vama radilo u sekretarijatu, dakle ovog SUP-a u egzilu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Taj broj je promenljiv. On se menjao u zavisnosti od potreba. Ja sam u svakom momentu mogao iz bilo kog SUP-a svakog od mojih ljudi preuzeti da radi u Kragujevcu, koliko bude potrebno, a da se opet vrati tamo u neki SUP u kom je radno angažovan, na primer, u Beograd.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A recite nam koliko je ljudi zapravo radilo u tim vašim kancelarijama u periodu od 1999. godine do 2002. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, radilo je od 30 do 100, u zavisnosti od potreba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Osim što ste se bavili pojedincima koji bi mogli da se jednostavno pojave tu i da iznesu neke krivične prijave ili neke žalbe što se odnosilo na SUP Peć, da li ovih tridesetak do stot-

inu ljudi imalo bilo kakve aktivne dužnosti, osim što su razvrstavali ovu staru dokumentaciju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam šta? O kojim su zločinima, odnosno krivičnim delima, oni sprovodili istragu, budući da nisu mogli da se vrate nazad na područje na kom su prvobitno radili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: O svim onim koje smo mi imali evidentirane u našim evidencijama. Na izmešteno komandno mesto SUP-a Peć u Kragujevcu dolazili su ljudi sa Kosmeta. Dolazili su ljudi koji su sa područja SUP-a Peć, a žive u Crnoj Gori, žive u Srbiji. Dolazili su, dakle, za dokumenta, za lične karte, pasoše, vozačke dozvole, registraciju vozila i razne druge poslove iz oblasti upravnih unutrašnjih poslova. Ovi ljudi su obavljali razgovore s njima i prikupljali obaveštenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je administrativni posao. U redu. Ali recite nam kakve su bile mogućnosti da se uradi bilo kakav istražni posao, policijski posao, budući da ste vi znali da se nećete vratiti nazad? To ste znali juna 1999. godine. Dakle, nije postojala nikava perspektiva da se obavlja pravi policijski posao, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa nismo mi znali. Ja nisam bio siguran da se nećemo vratiti. Nisam siguran ni sad. Mi smo sa svim licima koja su dolazila u Kragujevac obavljali razgovore na razne okolnosti. Upravo je to bio posao policajaca i to nam je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vezi sa ovom uopštenom temom, imam dva detaljna pitanja kako bismo shvatili ove dokumente, iako ne možemo da ih čitamo, budući da namamo prevod, ali, recimo, ako pogledamo tabulator 1.4 ... Sačekaću da Pretresno veće pronađe taj dokument takođe. Počnimo, dakle, od tabulatora 1.4. Negde pri kraju tog dokumenta, kod broja 262, vidimo šta je prvo zapisano nakon juna 1999. godine, dakle u avgustu, broj 262. Ako pogledamo poslednji u ovoj kolekciji, to je 285, to je septembar 2001. godine, recite nam kako treba da shvatimo ove paragrafe budući da ne

možemo to da pročitamo? Da li se radi jednostavno o pritužbama određenih ljudi ili se radi o istragama u vezi sa saznanjima do kojih ste došli, a u vezi sa onim šta se desilo na teritoriji Peći?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Meni nije jasno zbog čega ovo vama smeta. Ovo je naš posao koji smo mi radili u skladu sa našim ovlašćenjima u Srbiji. Mi nismo radili ništa ilegalno. Mi smo evidentirali sve događaje na našem području, bez obzira što su se oni događali kasnije. Radi se o krivičnim delima, radi se o zločinima. Iako se to dogodilo 2001. godine, da li to znači da mi ne smemo to da evidentiramo?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ja na osnovu ovog vašeg odgovora mogu da pretpostavim, a imam tri pitanja za vas, dakle, da li na osnovu tog odgovora mogu da shvatim da informacije iz bilo kojih izvora koje su sugerisale da je počinjeno neko krivično delo na području Peći je, u stvari, bilo nešto o čemu ste vi trebali da sprovedete istragu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Mi evidentiramo svako saznanje, bez obzira da li je to tačan podatak ili nije i onda ga proveravamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A informacije mogu da stignu do vas na razne načine. Mogu da dođu od nekog pojedinca koji iznese neku pritužbu ili izvori mogu da budu javni i onda se na osnovu toga zaključuje da treba istražiti, sprovesti istragu o nekom krivičnom delu, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: A vi odlično znate kako mi možemo raditi. Ja ne znam, vi mene, otprilike, ispitujete da li znam ja. Znači, načini rada policijski su poznati i vama. Vi ste tužilac. Znači mi možemo na razne načine doći do informacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Mislim da ste potvrdili da nije bitno kako vi dođete do određene informacije, već da se radi o vašoj obavezi, bilo pre juna 1999. godine ili posle juna 1999. godine, da sprovedete istragu, ukoliko, naravno, možete.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da i to ne istragu, nego prethod-

ni postupak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovi dokumenti koji su u maju ili otprilike oko maja 2001. godine sačinjeni u Kragujevcu, da li su ti dokumenti imali neku drugu svrhu? Javnu svrhu, u smislu javnih odnosa?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja to ne znam. Mi to nismo prezentirali javnosti. Ja nisam ni očekivao da ćemo mi to prezentirati javnosti, jer to smatram nepotrebnim. Naš interes je da o tome bude što manje podataka u javnosti, o ovim dokumentima, jer u njima, u ovom konkretnom ne, ali u nekim ima nešto šta ne bi bilo dobro da izađe u javnost, jer bi bila opomena licima za koja mi imamo određena saznanja, a nisu nam dostupna. Dakle, to bi dekonspirisalo naš rad. Da su iznošeni ti podaci iz ove dokumentacije, ja bih zamolio da se sednica zatvori za javnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: MUP je imao svoj sopstveni vebsajt na kome su se pojavljivali razni izveštaji, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Verovatno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su bilo koji od ovih izveštaja bili objavljavani na vebsajtovima u bilo kom trenutku, od onog dana kada su sačinjeni, dakle od maja 2002. godine pa nadalje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja to ne znam. Radio sam u izuzetno skromnim mogućnostima, kako ste se vi izrazili, u egzilu. Nisam imao mogućnost pristupa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Format ovih dokumenata je vrlo ujednačen. Imamo izveštaj i onda imamo dodatke tim izveštajima, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je možda i druga svrha ovih dokumenata bila da se pomogne ovom optuženom na njegovom suđenju, budući da su oni pripremljeni u maju mesecu 2002. godine, dakle dosta nakon što je suđenje već počelo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Kako ste više puta rekli, ja mogu

to da nagađam. Nije moglo, jer ovo nije prilagođeno za potrebe ovog Suda. Ova dokumentacija ne odgovara za to i siguran sam da nije rađeno zbog toga. Rađena je za naše potrebe. Za potrebe Ministarstva unutrašnjih poslova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, potpuno nezavisno od ovog suđenja.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Što se mene tiče, potpuno, a može se videti i po dokumentima da ovo nije rađeno za potrebe ovog Suda, jer metodologija izrade ne odgovara za to.

SUDIJA BONOMI: Ja bih hteo da postavim jedno pitanje. Gospodine Paponjak, meni je dosta teško da shvatim koja je bila svrha ovih dokumenta, a hteo bih da to bude jasno. Da li sam u pravu da iza svakog od ovih slučajeva koji se spominju u tabulatoru 1.4, da postoji dosije iz koga su, u stvari, izvađeni detalji, a koji su uneti u ovaj dokument?

SVEDOK PAPONJAK: Upravo je tako i ja sam to već više puta govorio. Iza svakog ovog slučaja koji je na rednom broju, dakle, sad u ovom tabulatoru što imamo pred nama, ima, ja sam rekao predmet, to je dosije. Mi to kod nas zovemo predmet koji ima svoj omot ...

SUDIJA BONOMI: Da, da. To mi je jasno. Recite nam onda koja je svrha ovog dokumenta, ako ste obavili sav težak posao, dakle da pronađete sve dokumente iz svih predmeta koji su bili na teritoriji koju ste morali da napustite? Recite nam zbog čega je onda ovaj dokument sačinjen? Mislim da ste na početku unakrsnog ispitivanja rekli da ne znate, budući da niste bili upoznati sa svrhom sastavljanja ovog dokumenta, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK: Ali ovo je ... Meni je bar jako praktično i zgodno što je ovako urađeno, zato što je lakše pronalaziti. Mi, inače, vodimo u službi takozvani dnevnik događaja koji ide, znači svi događaji po

hronološkom redu. U tom, u taj dnevnik događaja se evidentira ama baš svako obaveštenje koje mi primimo i on je onda preopširan i te knjige su neke izgubljene, neke uništene. Na ovaj način smo napravili dnevnik događaja prema određenim temama kojim ćemo lakše pratiti sve to, da nam slučajno nešto ne izmakne pažnji, ukoliko bude mogućnosti da radimo. Vi niste videli, ali može se videti da smo čak i po azbučnom, abecednom redu sređivali, da bismo lakše pronašli određene spiskove, jer smo radili, svi SUP-ovi s Kosmeta su radili u izuzetno skućenim uslovima, kad nisu imali na raspolaganju sve moguće evidencije, veoma mali prostor i veoma mali broj radnika. I onda bi bilo strahovito teško pronaći određeni predmet za kratak rok. Ovako smo dobili sistematizovan materijal po kome događaj odmah možemo pronaći, u roku od minut. Ako se radi o krivičnom delu na štetu Albanca, otvorićemo ovo, po vremenu ćemo naći, a i imamo na spisku po azbučnom redu, ako imamo ime i prezime oštećenog i nalazimo u roku od minut. Da ovo nemamo, bili bi nam potrebni dani da pronađemo...

SUDIJA BONONI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Da li mogu da postavim još dva pitanja?

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da pogledate vaš tabulator 2.4. Tu se nalazi nekoliko ovih informacija koje ste vi potpisali. Molim vas da pogledate prvu stranu ovog dokumenta. Da, prva strana. Tu vidimo naslov koji je podvučen. Molim vas da nam pročitate taj naslov?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: "Podaci nisu tačni".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koji podaci nisu bili tačni?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Podaci o nasilnim deportacijama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koji podaci, odnosno koje informacije o nasilnim deportacijama, recite nam? Budući da vi to niste identi-

fikovali, mi ćemo morati detaljnije malo da prođemo ovaj dokument, zajedno, ali to ćemo da učinimo kasnije. Recite nam sada koji to podaci nisu bili tačni u vezi sa nasilnim deportacijama ili želite da malo razmislite o svom odgovoru i da nam kažete da li se ovaj dokument možda ipak odnosi na ovo suđenje i da je svrha pripreme ovog dokumenta upravo bila za ovo suđenje? Recite nam, dakle, o kojim se podacima radilo, budući da se vi u ovom dokumentu bavite tvrdnjama koje su iznete na ovom suđenju? Objasnite nam to.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Dakle, kada sam govorio o metodologiji izrade ove dokumentacije, rekao sam da imaju razna poglavlja koja su propisana metodologijom. Pod a) je poglavlje o događajima sa smrtnim posledicama, pod b) ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ovo ...

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ako, ako me budete prekinuli, opet neće biti jasno o čemu se radi, jer više puta pokušavamo objasniti o čemu se radi, ali me uvek prekine neko. Pod b) je poglavlje o krivičnim delima na štetu Albanaca, pod b* krivična dela na štetu Srba. Tako je metodologija urađena i onda, na kraju, pod ovom oznakom "d" stoji nasilne deportacije. To je u metodologiji. Mi smo zato ovaj dokument uradili, jer je u metodologiji stajalo tako. Inače, mi nismo imali nikavih saznanja o nasilnim deportacijama, ali smo imali obavezu da sačinimo, ono šta imamo, da napišemo. Dakle, ovo je zadatak koji je zadat iz Ministarstva unutrašnjih poslova i to metodologijom da se iznesu podaci o nasilnim deportacijama. I mi smo onda tako i postupili. Takođe, da naglasim, da ni ovu informaciju nisam ja lično pisao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što Pretresno veće odluči da odemo na pauzu, postaviću vam poslednje pitanje. Molim vas da pogledate poslednju stranu i da pogledate prilog.

SUDIJA BONOMI: Da li će to da bude odgovor na pitanje na koje

nije odgovoreno?

TUŽILAC NAJS: Da, on nije odgovorio na pitanje, ali ovako će dati odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, pogledajte poslednju stranu ovog dokumenta. Ja ću vam pročitati koji je bio prilog ovog konkretnog dokumenta.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, ovde stoji odgovor na tačku 7 haške optužnice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Ja ću da vam kažem da je i ovaj dokument, a i da su svi ostali dokumenti, načinjen kako bi se pomoglo i kako bi se odbranio ovaj optuženi. Vi, u stvari, a to nam niste rekli, vi ste, u stvari, pokušavali u ovom dokumentu 2.4 da odgovorite na navode haške optužnice, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: A šta stoji u ovoj tački 7?

SUDIJA ROBINSON: Sada ćemo da napravimo pauzu i nastavićemo sa radom za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, kakav je to dodatak tabulatoru 2.4?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Verovatno jeste bio neki dodatak, ali ja ne mogu sada ... Ne znam kakav je bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je to bilo? Šta je to bilo? Dozvolite samo da vas podsetim da shvatite u čemu je značaj ovoga. Optuženi vas je proveo kroz veliki deo pasusa u ovom dokumentu kako bi se utvrdilo da su stvari koje se nalaze u ovom dokumentu istinite. Vi sada kažete da niste lično sastavili ovaj dokument, odnosno delove

ove informacije. A ja vas sada pitam da nam kažete kakav je to bio dokument u prilogu ovog izveštaja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, mislim da nije problem pribaviti taj prilog. Ja sad ne mogu napamet ovde da kažem šta ima u tom prilogu. Verovatno ima nešto i taj prilog postoji u dokumentaciji i u svakom momentu ga možete zatražiti i dobiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi imate tu dokumentaciju sa sobom?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ono šta je bilo, šta sam dobio i doneo ovde, to je, nadam se, tu. Ja ne znam napamet ni šta je sve bilo tu u toj dokumentaciji koju sam doneo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svaki izveštaj koji dolazi sa prilogom, a mi smo videli i druge izveštaje sa priložima, očekivalo bi se da prilog bude tu, uz izveštaj. Ovaj prilog se poziva na tačku 7 haške optužnice, a mi znamo da se tačka 7 optužnice o Kosovu odnosi na jedan istorijski detalj. I to nije relevantno. Dakle, uz ovaj dokument ide prilog i da li vi možete da nam objasnite, kao autor ovog dokumenta, iako ga vi niste pisali, šta je bilo u tom prilogu? Možete li to da nam kažete?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne mogu reći, jer ne znam. A sigurno je da taj prilog postoji, isto kao što postoje i ostali prilozi koji ovde nisu priloženi uz ostale informacije. Dakle, uz svaku informaciju ima spisak priloga koje ovde nemamo, a ima tamo u SUP-u Peć. Dakle, verovatno i ovaj prilog, ne verovatno, nego sigurno ima tamo, a ovde ga verovatno nema, znači nije priložen. Ja ne mogu napamet da govorim o nečemu šta ne vidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U prevodu ste naglasili da vi lično niste sastavili ovaj izveštaj, odnosno ove informacije. U svetlu toga, da li vi želite da se odreknete ovog izveštaja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja nisam lično sastavio ni jedan, ni jednu od ovih informacija. Ja sam negde ranije rekao da načelnik Sekretarijata unutrašnjih poslova može se izjednačiti sa

menadžerom. Dakle, on ne sastavlja nijedan dokumenat, on ne ispituje nijedno lice, jer to nije njegov posao. Ne ispituje nijedan drugi dokumenat, on ne proučava nikakvu dokumentaciju. On je samo ovlašćeno lice koje potpisuje akta i, između ostaloga, ima i druge poslove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je onda sačinio ovu informaciju, informaciju u tabulatoru 2.4?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Objasnio sam i to, da su sve informacije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja bih želeo ime. Ja bih želeo ime. Ko je sastavio ovaj dokument pod brojem 2.4?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovo je rađeno, koje 2000. godine i koje 2002. godine. Ja ne mogu sad da se setim ko je lično i to mi nije bilo bitno ni tad. To su bili moji najbliži saradnici, stručnjaci iz te oblasti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ne možete da govorite o sadržaju ovog dokumenta, jer to nije vaš dokument. To je sastavio neko drugi, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: O sadržaju ovog koji je preda mnom, mogu, a mogao bih i o sadržaju tog drugog, kada bi bio tu preda mnom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali kako možete da pričate o sadržaju dokumenta koji je sastavio neko drugi? Ne možete da imenujete tu osobu. Ne možete da kažete ko je bio izvor informacija. Kako možete da govorite o sadržaju takvog dokumenta, gospodine Paponjak?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, po toj logici ja ne bih mogao da govorim ni o čemu, jer nijedan od tih, nijedan posao od tih konkretnih nisam ja radio. Onda ne bih mogao da govorim ni o radu SUP-a kojim sam rukovodio. Ne bih mogao ni o čemu, jer to nisam ja neposredno izvršavao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da možete da govorite o jednoj ili dve stvari u vezi sa SUP-om, ali to ćemo da ostavimo po strani. Hajde da se u ovom trenutku fokusiramo na ovaj dokument. Nijedna od informacija koju smo ovde pogledali nije informacija koju ste vi pripremili.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možete da imenujete autore bilo koje od tih informacija?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja mogu da vam imenujem ekipu, možda koja je radila. Kompletan tim. To je timski rad. Nije radio nijedan pojedinac.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, čak i ovaj dokument nije odraz opservacija, iskustava, saznanja jedne osobe, već je to kompilacija, to je složeni dokument koji se sastoji od pogleda i iskustava čitavog broja ljudi. Je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne samo pogleda i iskustava, nego i razgovora, ostalih dokumenta i svih drugih načina saznanja. Više ljudi. Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koliko je bilo ljudi u tom timu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Svi načelnici odeljenja, šefovi odseka, komandiri policijskih stanica, tako da je to ekipa koja je brojala, u zavisnosti od poslova, između pet i 15 članova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su ti ljudi stalno radili sa vama u SUP-u u egzilu ili su oni bili raspoređeni po teritoriji Srbije i Crne Gore i slali svoje priloge putem pisama, telefonskih poziva, imeila ili na bilo koji drugi način? Dakle, kako je to rađeno?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ljudi su dolazili na izmešteno komandno mesto i radili su tu timski. Dakle, povlašćeni su iz SUP-ova u kojim su bili radno angažovani za potrebno vreme, obavljali su te poslove i vraćali se na svoje zadatke u SUP-ove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li postoji ikakav zapis o tim sastancima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: I zapis i dokumentacija. Zapisnici sigurno nisu vođeni, ako ste na to mislili, ali beleške odgovarajuće postoje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li je to nama na raspolaganju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Radi se o radnim beležnicama koje mi svi vodimo u toku rada i to vam može biti na raspolaganju, ukoliko to zatražite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste da možete da imenujete tim. U ovom trenutku nam ne treba spisak imena, jer bi to uzelo malo vremena, ali vi biste mogli da navedete sva ta imena, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom sledeće pauze, uz dozvolu Pretresnog veća, ja ću da vas zamolim da napišete ta imena na komadu papira kako bismo uštedeli na vremenu. A sada ćemo malo da se vratimo na hronologiju, ako je moguće. Vi ste bili saobraćajni policajac. Je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: S obzirom na stvari koje su se desile na Kosovu, nakon što ste se vi tamo preselili, osim toga, vi ste sve vreme bili saobraćajni policajac, a u najnovije vreme bili ste u Užicu u Srbiji, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li ste ikada bili raspoređeni na radno mesto u Užicu, u Srbiji?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde je bilo vaše poslednje radno mesto u Srbiji, pre nego što ste otišli na Kosovo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U Čačku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A koji je bio vaš čin i koja je bila vaša funkcija tamo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Poslednja funkcija je bila šef Odseka za bezbednost saobraćaja. Mislim da tada nije bio čin. Bilo je zvanje, bio sam viši inspektor prve klase. To je bilo poslednje, a pre toga nisam bio sve saobraćajni policajac. Radio sam u odeljenju policije SUP-a Čačak na jednom od radnih mesta inspektora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čime ste se bavili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Operativno-preventivnim radom, stručnom obukom i zakonitošću u radu jedinica policije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Operativno-preventivni rad, da li to uključuje i detektivski rad i antiterorističko delovanje ili ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa uključuje kompletan operativno-preventivni rad u jedinicama policije. Znači, ako posmatrate suzbijanje kriminaliteta i rasvetljavanje krivičnih dela pod pojmom detektivski rad, onda da. Ja sam bio inspektor u SUP-u koji je objedinjavao te poslove za područje sekretarijata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da budemo konkretni u vezi s tim. Da li ste vi ikada bili vodeći policajac u timu koji je vodio istragu o ubistvu, ubistvu na domaćem terenu, u Srbiji, na primer?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste ikada bili policajac koji je vodio tim u istrazi o ozbiljnim pitanjima trgovine drogom ili krivičnih dela vezanih za drogu u Srbiji?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste ikada bili policajac koji je vodio

tim koji je radio istragu u vezi sa provalama u domaćinstva u Srbiji?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. To su sve poslovi kriminalističke policije u kojoj ja nisam radio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na početku vašeg svedočenja možda je bilo izvesnih nepreciznosti o datumu vašeg dolaska u Peć. U jednom trenutku se pominjala jedna, a u drugom trenutku druga godina. Možete li tačno da nam kažete koje godine ste, u stvari, došli u Peć?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: 1992. godine u avgustu mesecu sam raspoređen iz Čačka na isto radno mesto koje sam obavljao u Čačku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li postoji mogućnost da je vaš raspored na posao u Peć bio ranije, 1990. godine?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nije. Nisam bio ranije raspoređen, ali sam bio u Peći i ranije. To je bilo na kraće vreme.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta ste radili?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Radio sam razne poslove u okviru združenog odreda milicije i kasnije u okviru posebne jedinice milicije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite, to nam mnogo ne pomaže. Da li je to bio posao saobraćajne policije ili nešto drugo?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nije bio posao saobraćajne milicije, bio je posao milicije, policije opšte nadležnosti. Bio sam komandir jednica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je to bilo?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je bilo u periodu pre 1990. godine, 1990. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to imalo ikakve veze s terorizmom?
SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, mi to tad nismo posmatrali kao terorizam, ali bilo je nasilnih demonstracija. Imalo je veze s tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čak i ako ste tek stigli 1992. godine, znali ste da su gotovo svi policajci, kosovski Albanci, već bili otpušteni iz pečke policijske stanice 1990. godine, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nisu bili otpušteni, napustili su sami.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li ste vi kada ste tamo došli 1992. godine bili jedna vrsta zamene za policajce kosovske Albanace?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja nisam bio zamena. To je novoformirano odelenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oni nisu imali odelenje saobraćajne policije ranije?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nisu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste stigli u Peć, da li ste početkom devedesetih prošli obuku u jednoj drugoj zemlji, odnosno u jednoj drugoj državi?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sa jednim odredom vojnika, ljudi?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste bili jedan od tri zamenika Vlahoviću, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nije tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je bio načelnik SUP-a?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U momentu kada sam došao?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Bio je gospodin Ljubomir Mikulović.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je kasnije bio Vlahović?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jeste bio kasnije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li je struktura bila takva da je Vlahović imao trojicu ljudi na vašem nivou koji su njemu podnosili izveštaje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: On je imao više ljudi od trojice na mom nivou koji su njemu bili potčinjeni i podnosili izveštaje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su ti ljudi koji su bili na vašem nivou, čak i ako vi niste bili među njima, da li su oni otišli na obuku u Bosnu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na mom nivou?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Na vašem nivou.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li su ljudi na nižem nivou otišli na obuku u Bosnu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja mogu da govorim o mom odeljenju, za šta znam i nije bio niko. Da li je neko iz drugih odeljenja bio, ja to zbilja ne mogu znati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, vi ste bili u mogućnosti da govorite vrlo uopšteno o svim aktivnostima SUP-a, posebno vašeg tima, molim vas da razmislite i da nam odgovorite na pitanje: da li su ljudi iz SUP-a u Peći otišli na obuku u Bosnu? Pokušajte da nam pomognete.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja sam mogao da govorim uopšteno o svim aktivnostima na osnovu toga šta je moj tim kasnije radio i bio sam, dakle, neposredno zainteresovan za to da to znam. A šta se dešavalo u tom periodu, ja nisam bio ni zainteresovan da znam, nego sam bio zainteresovan da radim moj posao. Dakle, iz tih razloga ja ne mogu da govorim, niti znam da li je bilo, jer mene je prvenstveno interesovao rad u okviru mog odeljenja: da ga organizujem što bolje i da se što bolje izvršavaju poslovi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste čuli za obuku koju su obavili možda Arkan i njegovi ljudi za ljude iz Peći? Moguće da je to bilo u mestu Amajlije u Bosni, južno od Bijeljine? Da li ste čuli za to?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nikad nisam čuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste ispričali priču koja je pokrila period devedesetih godina i ukoliko ja to nisam propustio, pogrešno shvatio, kosovski Albanci su radili loše stvari, a Srbi nisu uradili ništa loše, je li tako, u tom periodu devedesetih godina, pa sve do sukoba.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja to nisam tako rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam onda, ako to niste tako rekli, šta su Srbi uradili protiv Albanaca u tom periodu? Da počnemo sa nastavnicima. Da li su oni otpušteni zato što nisu hteli da se zakunu na lojalnost na svojim radnim mestima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam nikad govorio o kategorijama Srbi - Albanci, loši - dobri. Ja sam uvek ljude delio na, po onom kako rade i kako se ponašaju. Dakle, bilo šta što bi mi bilo stavljeno u usta da sam rekao da su Albanci bili loši, to nije tačno. Da li su i zbog čega nastavnici otpušteni, ja ne znam. Moja supruga je nastavnik koja je radila na Kosmetu i ona je radila i sa Albancima i sa Srbima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da pogledamo dokazni predmet 205. Bojim se da je to samo na engleskom. Stavićemo ga na grafoskop i ja ću da vam pročitam kratke pasuse kojima želim da se pozabavite, ali želim da vam dam još jednu mogućnost da razmislite da li možete uopšteno da nam kažete šta su to Srbi uradili protiv Albanaca devedesetih godina, pa sve do sukoba, nešto šta je bilo loše, nešto šta bi se smatralo krivičnim ponašanjem, nešto šta je bilo, za vas, neprihvatljivo. Recite nam šta su oni radili? Gospodine Paponjak, šta su radili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: A ja sam shvatio da hoćete da mi pokažete prvo nešto, pa da me onda pitate oko toga. Ja mogu da

govorim o tome da li su nešto radili pripadnici saobraćajne policije u to vreme loše, jer to je bio predmet mog rada i mog interesovanja. O ostalim oblastima ja ne mogu da govorim da li je bilo nečeg lošeg ili nije i s jedne i s druge strane. Dakle, ako raspoložete podatkom da su pripadnici saobraćajne policije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mogu li samo da vam postavim pitanje u vezi s tim? Da li vi zaista tvrdite da niste imali nikakva saznanja o aktivnosti policije osim saobraćajne policije? Da li je to vaš iskaz?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne da nisam. Ne može se reći da nisam imao nikakva saznanja, ali i ako sam ih imao, to ne mora da znači da je trebalo toga da se sećam, da ih pamtim ili da o tome ne mogu kvalifikovano da govorim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možemo da pretpostavimo da vi niste imali nikavih saznanja o aktivnostima srpskih civila koji bi mogli biti kažnjivi, jer vi ste bili saobraćajni policajac, niste se bavili krivičnim delima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I niste imali nikavih saznanja o aktivnostima paravojnih formacija koje su delovale na području Peći, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nemam saznanja ni da su delovale.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ja ću da se vratim na to kad se budemo kasnije bavili dokaznim predmetima. Ako su to vaša saznanja, kada ste vi potpisivali sva ta dokumenta 2002. godine, osim onih dokumenata koja su se odnosila na delovanje saobraćajne policije, vi niste bili u poziciji da potpisujete i da garantujete tačnost takvih dokumenata uopšte, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nije tako, jer onda ja ne bih bio u poziciji da radim sa mojim ljudima, ako nisam siguran u ono šta oni rade. Dokle se god ne utvrdi da oni nisu radili kako treba, ja

verujem da rade kako treba i potpisujem ono šta oni urade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite da preformulišem svoje pitanje time što ću da dodam još nešto u njega. Kada ste potpisivali sva ta dokumenta 2002. godine, osim dokumenta koji su se odnosili na delovanje saobraćajne policije, vi na osnovu vaših sopstvenih saznanja niste bili u poziciji da potpisujete ta dokumenta i da garantujete njihovu tačnost, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na osnovu mojih vlastitih saznanja nisam mogao, ali da bi načelnik Sekretarijata unutrašnjih poslova nešto potpisao, po vašem ispada da bi trebalo da on to lično proverava, da on svakog kriminalca ispituje, da on svaki akt čita. To proističe iz vašeg pitanja. Ja potpisujem ono šta mi pripremi načelnik Kriminalističke policije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da sam dobio odgovor na moje pitanje. Hvala vam lepo. Ovde sada pred nama imamo dokument, dokument Hjuman rajts voč-a (Human Rights Watch). To je njihov izveštaj. Ovo je iz marta 1993. godine. Zamoliću da se na grafoskop stavi dno stranice 25, a onda ćemo da pogledamo stranicu 26. Dok poslužitelj to pronalazi, bilo je opšte poznato i vi ste to znali devedesetih godina da su međunarodne ororganizacije koje su se bavile ljudskim pravima kritikovale i to jako kritikovale aktivnosti policije i drugih organa na Kosovu, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Meni to nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite nam kod sledećeg: zar vam niko nikada nije skrenuo pažnju, vama kao policajcu, čak ni 2002. godine kada ste razmatrali rad drugih policajaca, zar vam niko nije skrenuo pažnju na žalbe u vezi sa ozbiljnim greškama policajaca na vašoj teritoriji?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: 2002. godine mi niko nije skretao pažnju na to. Ja ne znam, bilo je raznih tih organizacija, ali nisam pratio njihov rad, šta su pisali, čim su se bavili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo ovaj pasus. Ja ću da ga pročitam naglas. Naslov "Policija zlostavlja civile kao odgovor na navodno albansko nasilje". Drugi pasus, na primer: "4. jula 1993. godine jedan policajac je ubijen na kontrolnom punktu policije, na ulazu u Peć. Niko nije uhapšen u vezi sa ovim incidentom. Srpske vlasti tvrde da je ova smrt rezultat delovanja albanskih terorista". Da li se sećate tog incidenta?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja se ne sećam da je 4. jula 1993. godine ubijen policajac u Peći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ovaj izveštaj koji je zasnovan na intervjuima sa ljudima u to vreme ide dalje i opisuje kako je predsednik Saveta za ljudska prava i sloboda (Keshilli per Mbrotjten e te Drejtave dhe Lirive te Njeriut) u Peći rekao: "Mi ne znamo kako je došlo do ovog incidenta. Znamo da je policija ispitivala i premlatila seljane, seoske predstavnike i da su pretukli najmanje 148 ljudi". Reč je o području koje je pokrivala vaša policija. Molim vas da se stavi sledeća stranica dokumenta na grafoskop. Da li je to tačno, gospodine Paponjak? Da bismo mi imali tačnu predstavu o situaciji u Peći o deceniji o kojoj ste nam vi pričali, to je gotovo decenija, dakle, da li je tačno da se u odgovoru na navodno albansko nasilje ili terorizam policija odnosila nasilno prema civilima? Da ili ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja za ovaj slučaj prvi put čujem. Ne znam ni da je poginuo policajac u Peći 4. jula 1993. godine, a pogotovo za ovo ostalo šta sam od vas čuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo dalje. Stranica 33. Želim da shvatite i da nam date komentar o javno objavljenom materijalu koji opisuje život u vašem gradu.

SUDIJA BONONI: Pretpostavljam da ne znate ime policajca, gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak. Mislim da nemam ime u ovom izvoru. Ako budem mogao da pronađem ime, to ću da

uradim. Ovi razgovori su obavljani u oktobru 1993. godine. Moguće da imam to ime u nekom drugom dokumentu. Moguće čak i da je ovde. Ako sada pogledamo stranicu 33Ç pri dnu stranice se govori o napadima na albanske radnje i pijace. Vi, kao saobraćajni policajci, ste bili u gradu. Viđali ste šta se dešava. Je li tako, gospodine Paponjak?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, na ulicama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde imamo sledeće: brojni Albanci širom Kosova prijavljuju da se policija upada u njihove radnje, preduzeća i u tipičnom scenariju policija je napadala albanske radnje i zahtevala sav novac, gotovinu, kao što je Ismailj Keljmendi (Ismail Kelmendi) opisao u Peći. On govori o jednom incidentu 6. septembra kada su pripadnici Državne bezbednosti došli u njegovu radnju i tražili pare i onda ga pretukli. Udarali ga po licu, pretili da će ga ubiti kako bi došli do tog rezultata. Da li se nešto tako dešavalo u vašoj policijskoj stanici?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Peć nije veliki grad, a građani poznaju policajce po imenu i prezimenu. Građanin koji je dao ovakvu izjavu, trebao je da da izjavu i ko ga je pretukao. I ovaj slučaj meni nije poznat i ja ne mislim i zbog čega, sve i ako se desio, zbog čega bi trebalo ja o njemu da znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Morate da shvatite, ja vas molim da shvatite, gospodine Paponjak, da ste vi ovde došli na poziv optuženog kako biste pokrili čitavu teritoriju Peći, sve zločine koji su tamo počinjeni i kako biste to sve stavili u kontekst. Dakle, ja samo pokušavam da ustanovim šta ste vi znali o događajima koji su bili poznati javnosti. Molim vas sada sledeću stranu, stranu 86 i to naslov "Suđenje četvorici Albanaca u Peći". Tu stoji da 1. oktobra 1991. godine dakle, malo pre nego što ste vi došli tamo, da se grupa od otprilike 50 Albanaca sastala u kući Sadri Šale (Sadri Shala), u blizini Kline (Kline), u selu Dobra Voda (Ujmir). Nekoliko njih su bili pripadnici Nacionalnog pokreta za Republiku Kosovo (Levizja Kombetare per Republikën e Kosoves), večerali su i razgovarali o

političkoj situaciji na Kosovu. Dve godine kasnije policija je uhapsila nekolicinu njih, mučila ih dok nisu potpisali takozvana priznanja koja su pripremili policajci. Sad, nećemo da se bavimo svim detaljima u vezi sa tim suđenjem, ali recite nam da li se tako nešto dešavalo u vašoj policijskoj stanici i da li su takve podatke javno objavljivale slične ovakve organizacije?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja nisam ni čitao ovakve izveštaje. Nisam ih imao u rukama. Ja prvi put i vidim ovde nešto tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam objasnite da ukoliko su se takve stvari dešavale, kako je moguće da su se takve stvari krile od, recimo, jednog višeg policajca kao što ste vi bili?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, ne kažem ja da se to krilo. Prvo je pitanje da li se to desilo, da li mi to imamo evidentirano kao događaj ili nemamo. Ovo sve može biti i nekakav događaj koji nije postojao ili mi nismo imali saznanja o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se strana 97 stavi na grafoskop. Hteo bih da nešto bude jasno u vezi s ovim dokumentima. Stvarnost života u Peći devedesetih godina, nakon što su kosovski Albanci, policajci, uklonjeni sa svojih radnih mesta i nakon drugih događanja, tamo je, u stvari, bio život koji je vođen pod okriljem policijske države i vi ste, u stvari, bili deo te policijske države. Da li shvatate šta hoću da kažem?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, razumeo sam šta hoćete da kažete.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo sada stranu 97, vi ćete prihvatiti da prisustvo bilo kakvih pripadnika paravojske ima destabilizirajući efekat na zajednicu, budući da oni ne mogu da budu sigurni da će biti na pravi način zaštićeni od drugih organa, dakle, od policije i od vojske. Da li prihvatate to?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Prihvatam kao jedan način razmišljanja samo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. U ovom paragrafu, na strani 97

gde se govori o pripadnicima paravojske na drugim mestima, naravno, kasnije ćemo videti mnogo više detalja o paravojsci, ali tu stoji: "Albanske grupe za ljudska prava tvrde da se severozapadno od Peći nalazi baza paravojskih grupa. Prema informacijama LDK (Lidhja Demokratike e Kosoves) Peći i pripadnika Saveta za ljudska prava u Peći postoje tri vrste kasarni u gradu: jedna kasarna je za redovnu policiju, druga za redovnu vojsku, a treća za paravojsku". A onda jedan Albanac kaže sledeće: "Ima toliko puno Srba sa oružjem ovde, u uniformama, onih koji nisu u uniformama, ima paravojske, zatim oni koji nisu paravojska. Prosto je nemoguće reći ko je ko". Da li je ovo možda malo bolja i tačnija slika situacije u vašem gradu od one slike koju ste nam predstavili u proteklih nekoliko dana?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovo nije tačno. Moguće je da su oni davali ovakve iskaze da bi opravdali prisustvo njihovih jedinica koje su oni već formirali i obučavali po šumama i terenima oko gradova. Inače, ovo nije tačno, prisustvo u to vreme nekakvih paramilicija ili nečeg tako sličnog, jer mi smo se međusobno poznavali. Svakog policajca sam ja poznavao i mene je poznavao svaki policajac. Dakle, nije mogao neko da bude u policijskoj uniformi ili čak jedinica da bude, a da mi to ne uočimo. Dakle, ovu paramiliciju su uočavali jedino izvori ovog *Human Rights Watch*-a, kako se zove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 1994. godine održan je veliki broj suđenja policajcima, preko 100, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: O tome je bilo priče u gradu. Pričalo se da je lišena slobode jedna grupa pripadnika takozvanog ilegalnog MUP-a Republike Kosovo (Republika e Kosoves) koji je bio formiran, to je ta parapolicija, ali parapolicija Albanaca, a ne parapolicija Srba i moguće je da se ovi iskazi odnose na tu parapoliciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I njima je suđeno. Da li se sećate, u stvari, ko je bio istražni sudija?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja sa tim nisam imao nikakvih dodira.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam ime Danica Marinković bilo šta znači?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ime Danica Marinković mi znači nešto, ali nema nikave veze sa Peći. Ja sam ime prvi put čuo možda 1999. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I ti policajci kojima je suđeno, njima su izrečene veoma duge zatvorske kazne, dakle tim pripadnicima parapolicije, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne znam koje su kazne dobili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I mnogi su poslani na odsluženje kazne u zatvor u Dubravi, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ni to mi nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idem malo napred pre nego što se vratimo hronološki na to vreme. U vreme bombardovanja zatvora "Dubrava" veliki broj zatvorenika su, u stvari, bili politički zatvorenici, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne znam ja šta vam je to "politički zatvorenik". Tamo su bila lica koja su bila osuđena za krivična dela, optužena pa im predstoji suđenje ili lišena slobode zbog postojanja osnovane sumnje da su učinila upravo teška krivična dela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kao što je okupljanje kako bi se razgovaralo o politici?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam da je neko za to osuđen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo sad dokazni predmet 188, molim vas. Možda će to da nam pomogne kako bismo sve stavili u jednu hronološku perspektivu. Ovo je jedan drugi izveštaj, opet od *Human Rights Watch*, datum je decembar 1996. godine. Ali pogledajmo prvo stranu 16 tog dokumenta. Negde otprilike na polovini ove strane, godina je 1996., dakle nakon suđenja policajci-

ma. Tu stoji sledeće: “28. avgusta tri granate su bačene na policijsku stanicu u Lolopaku u blizini Peći. Nije bilo žrtava, ali je došlo do znatnog oštećenja. Tog istog dana inspektor srpske policije, Ejup Bajgora (Ejup Bajgora) ubijen je vatrom iz automatskog oružja u blizini njegove kuće u Ljupču, odnosno Donje Ljupče (Lupqi i Poshtem) u blizini Podujeva (Podujeve)” i, na kraju, “26. oktobra srpski inspektor Miloš Nikić i, takođe, još jedan zaposleni, Dragan Rakić, su dočekani u zasedi i ubijeni od strane nepoznatih napadača u selu Surkiš (Surkish) u blizini Podujeva. Albanske vođe i srpski zvaničnici su i jedni i drugi, negirali bilo kakvo učesće u ovom nasilju i optuživali su drugu stranu da je provocirala taj konflikt. U međuvremenu jedna organizacija koja je do tada bila nepoznata, a to je Oslobodilačka vojska Kosova (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves), preuzela je odgovornost za te napade”. Ovde ću da se zaustavim. Da li se vi sećate ručnih bombi koje su bačene u blizini te policijske stanice?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam. Ovakva policijska stanica ne postoji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate da su vaše srpske kolege policajci poginuli otprilike oko ovog datuma 1996. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja se sećam da je bilo ubistava policajaca i 1996. i 1997. godine. Sad ne mogu tačno vremenski locirati pogibije ovih kolega i ovo nije bilo na mom području.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ovo šta se sugerise u ovom izveštaju, a to je 1996. godina, da su prvi put korišćene reči “Oslobodilačka vojska Kosova” i to kada se radilo o velikom nasilju i ubistvima, kada je to bilo poznato? Dakle, da li je to u skladu sa onim čega se vi sećate iz tog perioda?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja se u to vreme nisam bavio tim poslovima. Znam da su se pojavljivale razne grupe koje su se nazivale Narodna vojska (Ushtria e Popullit), Oslobodilačka vojska (Ushtria Clirimtare), da su njihove baze bile na Čičavici (Qiqavice) i ostalim planinama za obuku. Je ne znam kad se tačno pojavio taj ter-

min "Oslobodilačka vojska Kosova", jer se u to vreme nisam bavio tim poslom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, čak i ako niste u ono vreme čitali ovaj izveštaj ili ako niste znali za njih, složićete se da se u ovom izveštaju spominju, odnosno, da se ovaj izveštaj bavi nasiljem koje su Albanci sprovodili nad Srbima i ja vam kažem da ukoliko biste imali priliku da pročitate ovaj dokument, videli biste da se radi o jednom uravnoteženom, nepristrasnom dokumentu. A sad bih zamolio poslužitelja da na grafoskop stavi stranu 18 i to donji deo, a zatim stranu 19.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Na osnovu ovog jednog primera da zaključim da se radi o nepristrasnom dokumentu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naravno, vi, ukoliko budete mogli, možete da pogledate čitav dokument, ali skrećem vam sad pažnju na sledeće. Ovde se govori o kršenjima pravičnog postupka. Vi ste, naravno, bili saobraćajni policajac, ali ako pogledamo stranu 19, videćemo da se tu spominje jedan advokat iz Peći, Adem Bajri (Adem Bajri). On je bio advokat u Peći, zar ne? Vi ste rekli kako su se svi poznavali u tom malom gradu. Dakle, Adem Bajri je bio advokat iz Peći, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pretpostavljam da jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar ga ne poznajete? On je bio poznat po tome što je branio one ljude koji su bili optuženi za politička krivična dela.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Zbog čega bih ja morao da ga poznajem?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako ga ne poznajete i ako ne možete da nam pomognete u vezi s ovim, idem dalje. Ali, jednostavno, kako bismo shvatili, kada se bavimo vašim dokumentima, radi se o sledećem. Ne postoje nikakva saznanja o krivičnim istragama, a sad nemate nikakva saznanja o tome kako su sudovi funkcionisali. Da li

je to tačno?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa kakva saznanja ja da imam o tome? Pitaćete verovatno o konkretnim presudama i to. Ja znam da postoje sudovi, da sudovi rade, da rade u skladu sa zakonima i to je za mene dovoljno saznanje. A konkretne presude ili advokat Adem Bajra, oni meni nisu bili bitni u životu. Ja sam imao svoj posao i svoj život. Ne treba meni ni *Human Rights Watch* da utvrdim šta se dešavalo tamo, jer ja to znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste ga poznavali po imenu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nisam poznavao, nego sam pročitao ovde na vrhu ovog pasusa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pređimo onda na stranu 20. Ovde vidimo izveštaj o suđenju onim policajcima, a vi se nečega sećate u vezi sa tim. I tu stoji ... Molim da se stavi dno strane na grafoskop. Tu stoji: "Novembra i decembra 1994. godine 136 etničkih Albanaca su bili uhapšeni zbog toga što su formirali paralelnu albansku policijsku snagu. Svi oni su pre toga bili jugoslovenski policajci i svi su oni bili aktivni u policijskom sindikatu". Mislim da ste vi takođe pominjali sindikat kada ste odgovarali na pitanja ovog optuženog. Da li se sećate toga?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Oni su sebe nazivali "sindikatom" (Sindikati), ali to nije bio sindikat, nego je bio, policija, njihova, ilegalna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U izveštaju dalje stoji: "U različita vremena tokom 1995. godine, njih 117 su proglašeni krivim. Izrečene su im kazne zatvora u rasponu od jedne do osam godina. Do oktobra 1996. godine neki od njih su bili pušteni na slobodu". Da li se toga sećate? Da li se sećate svojih bivših kolega, policajaca Albanaca, budući da su oni bili vaše bivše kolege? Dakle, da li se sećate da je nekima od njih suđeno, da su neki od njih osuđeni, a neki pušteni posle toga?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ne, ja ne znam ni da su osuđeni. Ne znam ni da su pušteni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim se kaže, u vezi sa ovim branjenicima policajcima, sledeće: "*Human Rights Watch* je razgovarao sa advokatima branjenika, čak i sa nekim od branjenika koji su govorili o tome da je korišćeno mučenje kako bi se izvukla priznanja od njih". Da li se tako nešto radilo u vašoj policijskoj stanici? Da li se to desilo tamo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A kako to znate?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa ja znam šta se dešavalo u mojoj policijskoj stanici, odnosno policijskim stanicama, pošto sam ih imao više. Znae, u mojim policijskom stanicama to se nije dešavalo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako vi niste bili istražitelj, ako niste bili prisutni u prostoriji tokom saslušanja i ako nikada niste bili na čelu bilo kakve istrage, čak ni u vezi sa provalama u kuće, kako možete da nam kažete da se takve nasilne stvari nisu dešavale?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da se nešto nije dešavalo u objektima u kojima ja radim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja oklevam da intervenišem pošto očekujem da će da se postavi neko pitanje, ali pošto se nikako ne postavlja, ja sad moram da intervenišem. Gospodinu Najsu je veoma dobro poznato, jer je ovde svedočila istražni sudija Danica Marinković, a bilo je i drugih svedoka koji govore o zakonima. On bi morao da zna da istrage ne vode policajci, nego vodi istražni sudija. I to je naglasio i gospodin Paponjak par puta. Istrage se, po našem zakonu, vode od strane istražnog sudije. A gospođa Marinković je ovde objašnjavala

kako je saslušavala osumnjičene. U prisustvu tužioca, advokata osumnjičenih i tako dalje, tako da ovakve tvrdnje samo jednostavno maltretiraju svedoka. Drugo, gospodin Najs govori ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mislim da nema ničeg neprikladnog u tom pitanju. Pitanje je bilo: "Ako niste bili istražitelj, ako niste bili prisutni u prostorijama gde su se vršila saslušanja, kako možete da nam kažete da se te stvari nisu dešavale?" Na svedoku je da odgovori.

ADVOKAT KEJ: Ako ja mogu nešto da kažem. Miran sam. Vrlo pažljivo i sa interesovanjem sam slušao šta se govori. A o čemu se radi: neko iz *Human Rights Watch* je razgovarao sa nekim od advokata branjenika i onda je taj neko rekao da su se ljudi mučili u policijskoj stanici u Peći. Da se svi predmeti vode i sude samo na osnovu takvih stvari, a da čak nemamo i neku službenu izjavu o tome, bili bismo stvarno u veoma jadnom stanju. Ja sad neću da ulazim dalje u detalje, ali s jedne strane tužilac pokušava da utvrdi nešto što su rekli neki ljudi nekim advokatima, a svedok kaže "ja ne znam da se to dešavalo".

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da on pokušava da kaže da svedok nije imao dovoljno osnova za svoje svedočenje.

ADVOKAT KEJ: Pa nema ni tužilac. On samo prenosi ono šta je neko rekao advokatu odbrane i šta je izneto u nekoj knjizi.

SUDIJA ROBINSON: Ja ne vidim tu ništa neprikladno. Molim da svedok odgovori na pitanje.

SVEDOK PAPONJAK: Pitanje je bilo da li je bilo mučenja u mojoj policijskoj stanici. Ja sam odgovorio da nije bilo. A sledeće je bilo kako mogu da tvrdim. Mogu da tvrdim, jer takvih izveštaja nisam imao, nije se događalo. Da se nešto desilo, imao bih saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, ja ću sada da se pozabavim intervencijom optuženog koji je rekao da u vašem pravnom sistemu istražni sudija ima ulogu da vodi istragu. Mi smo imali dokaze iz jednog drugog područja. Područja Štimlja (Shtime), Račka (Recak), kako su policajci, istražitelji, dobili obavezu da uzmu izjave svedoka u Peći, odnosno potencijalnih svedoka. Da li znate da istražitelji uzimaju izjave potencijalnih svedoka, bilo na svoju ličnu inicijativu ili po nalogu istražnog sudije? Da li vam je to poznato?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Mi uzimamo izjave po više osnova. Znači, ako to od nas traži tužilac, ako traži istražni sudija, ako građanin ima da da neko obaveštenje, ali mi nismo tu istražitelji. Mi to uzimamo kao ovlašćena službena lica Ministarstva unutrašnjih poslova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znate da ljudi sa kojima se obavlja razgovor nemaju prava da traže da njihov advokat bude prisutan ili je to jednostavno bila policijska praksa da ako policajac želi da obavi razgovor s nekim bez prisustva advokata, može to da uradi bez problema? Da li vam je poznato? Šta je istina od ta dva?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Razgovor može da se obavi bez prisustva advokata ako tu građanin ne traži. Ako traži, onda se pribavlja branilac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da se razumemo: gospodin Najs je konstatovao da svedok nije bio na čelu, molim vas, naglašavam, na čelu istražnog tima u vezi sa ubistvima i tako dalje. U vezi s tim sam intervenisao da na čelu istrage stoji istražni sudija, što ne znači da se neke istražne radnje ne mogu sprovesti i da nisu u skladu sa zakonom. Ali svedok nikako, kao policajac, nije mogao biti na čelu bilo kakvog istražnog tima, niti može policajac biti na čelu istrage, jer istražni sudija je na čelu istrage. Prema tome, ne može se uzimati

to što nije bio na čelu istrage kao razlog da se osporava da on nema osnova da svedoči zato što nije bio na čelu tima.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Milošević, mi slušamo sve dokaze i mi ćemo da procenimo čemu treba pridati važnost, a čemu ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, postavljam vam ova pitanja zbog 1999. godine i onoga šta se desilo svim kosovskim Albanacima koji su tamo ostali i prihvatili da je neophodno da se zna u kakvom su oni okruženju živeli. Dakle, neophodno je da se zna u kakvom okruženju su živeli kosovski Albanci, kako bismo mogli da shvatimo u kakvom su oni okruženje živeli. Prihvatate to, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, ja to dobro znam, jer sam živio s njima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ja tvrdim i zbog toga i pregledam ovaj materijal, da slika koju ste nam vi oslikali namerno navodi na potpuno pogrešan utisak, jer vi savršeno dobro znate da je tokom devedesetih godina to bila policijska država i ona je bila takva zato što je to dozvolio i naredio ovaj optuženi.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da li je to pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste pitanje. Ja tvrdim da je to nešto šta ste vi znali.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa, ne samo da nisam znao, nego to nije tačno. Ja vas molim da nađete jednog Albanca koji će staviti prigovor na moj rad i koji će reći da je bio u nečemu diskriminisan zato što je bio Albanac.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Paponjak, da li ste vi znali za pokušaje Albanaca da se osnuje paralelna policija?

SVEDOK PAPONJAK: Oni to nisu pokušali. Oni su to ostvarili. Imali smo saznanja da, na primer, nakon ...

SUDIJA BONOMI: To je u redu. To je jednostavan odgovor, ali vi niste znali da je jedan broj njih bio uhapšen, krivično gonjen, osuđen, a neki su i oslobođeni optužbi?

SVEDOK PAPONJAK: Ja sam to znao i rekao sam da sam to znao, ali ne znam presude, ne znam ... Pitao me je tužilac da li znam moje kolege koji su osuđeni i pušteni. To ne znam, a inače sam znao i bila je priča o tome da su uhapšeni i to sam i rekao u odgovoru na pitanje tužioca. To je drugačije prevedeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi (Bonomy), konfuzija je možda u tome ...

SUDIJA BONOMI: Samo trenutak. Samo trenutak, molim vas. Možda sam ja pogrešno shvatio. Vi ste znali da je pokrenut postupak protiv velikog broja policajaca. Mislim da je broj 176. Vi ste znali za to?

SVEDOK PAPONJAK: Pročitan je podatak. Ja ne znam koliko je, ali znam da su pripadnici, tad je bilo ilegalnog MUP-a Republike Kosovo, tako se zvalo, znao sam da su uhapšeni. Nisam znao broj. Nisam znao poimenično, nisam znao ko im je bio istražni sudija, nisam znao ko im je sudio, nisam znao kakve su presude bile i nisam znao da su neki pušteni, ali sam znao da se to desilo. I znao sam i da postoje.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi.

SUDIJA BONOMI: Svedok je odgovorio na pitanje, gospodine Miloševiću. Ja sam zadovoljan tim. Ako želite da ponovo pokrenete to pitanje, to možete da učinite tokom dodatnog ispitivanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo zapis iz izveštaja *Human Rights Watch*-a iz 1998. godine. Reč je o dokaznom predmetu 191 i molim vas stranu 54. Reč je o istorijatu ili događajima koji su se desili 1998. godine. Na strani 54 taj isti advokat 1998. godine, Adem Bajri,

izveštava da ima 251 Albanac u zatvoru u Peći koji se terete za terorističke aktivnosti. Krivične prijave su podnete u odnosu na 510 drugih Albanaca. To je svakako bila dobra stvar ako je vaša policija uspela da pronađe 251 čoveka koje je teretila za terorizam. Da li je vama poznato da je tako veliki broj terorista držan u zatvoru, odnosno navodnih terorista, držan u zatvoru?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam koliko je broj držan u zatvoru, ali podatke za 1998. godinu imamo ovde kod nas, tu, poimenično, verovatno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Oprostite što nisam u mogućnosti da se bavim dokumentima s obzirom da smo ih kasno dobili i nisu prevedeni, ali možete li da nam kažete gde u vašim dokumentima može da se nađe pominjanje tih 251 Albanaca koji su bili u zatvoru? Koji tabulator treba da gledamo? Ili je to ponovo rad nekog drugog, pa nam vi ne možete da nam pomognete u vezi s tim? Da li možete da nam pomognete? Rekli ste da su to vaši dokumenti.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja mislim da ima jedan kompletn tabulator posvećen tome. To je poglavlje "Z". Ja ga tako zovem, ovaj, gde imaju tačno podaci poimenično protiv koga su podnete krivične prijave, a 251 broj meni ne znači ništa. Možda ih ima i više, a možda i manje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna od stvari o kojima podnosi izveštaj *Human Rights Watch* je da je ovaj isti advokat tvrdio, odnosno to je optužba koju je on izneo u to vreme, da su gotovo svi njegovi klijenti, a on je predstavljao čak 24 klijenta, da su pretučeni u zatvoru i da su imali modrice po telu. Šta kažete na to?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ništa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali vi možete potvrditi sledeće, zar ne, da je opasan posao biti advokat koji se zalaže za ljudska prava na Kosovu krajem devedesetih godina, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Zašto bih ja to mogao potvrditi ili negirati?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi znate šta se desilo najpoznatijem advokatu, gospodinu Keljmendiju (Bajram Kelmendi), zar ne? Svako to zna. I njegovoj dvojici sinova. Prema tome, za ovog čoveka je bilo opasno da javno govori ono šta je rekao da se desilo njegovim klijentima. Zar ne prihvatate da je bilo opasno krajem devedesetih godina zalagati se za ljudska prava na Kosovu?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne prihvatam, jer ja sam jedan od tih ljudi koji se zalažu za ljudska prava stalno. A ja ne znam ... Znači, on je ovo tajno govorio, je li?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li jeste?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson .

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pukovnik je ukazao sad da se to nalazi u poglavlju "Z". Da vam pomognem, to je tabulator 9 i tabulator 9.1. Tu je informacija o terorističkoj organizaciji i terorističkom delovanju i posledicama terorističkog delovanja UČK na području SUP-a Peć od 1. januara 1998. godine, pa do sredine 2001. godine. I tu je, kao što ćete videti, 1.170 događaja i moraju biti obuhvaćena sva lica koja su bila hapšena po tom osnovu u SUP-u Peć u to vreme. Prema tome, kada je svedok rekao da postoji u dokumentaciji, evo, u tome poglavlju "Z", to je tabulator 9 i 9.1. Postoje svi pojedinačni događaji.

SUDIJA ROBINSON: Tabulator 9. Hvala vam za tu informaciju, gospodine Miloševiću. Gospodine Najs, čuli ste to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da su dokumenti prevedeni, ja bih mogao to da pogledam tokom pauze, ali nisu prevedeni. Naravno, meni pomaže ova informacija. Bojim se da sledeći dokument koji ću molim da pogledate je ponovo na engleskom, ali iz drugog je izvora,

britanskog izvora, izveštaj o vojnoj situaciji od maja 1998. godine. Molim da se stavi na grafoskop. To je dokazni predmet 255. Dok se to postavlja na grafoskop, vi ćete da prihvatite, zar ne, da su vojni predstavnici iz raznih zemalja putovali po tom području da vide šta se dešava na terenu, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Neke sam viđao. Tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj podnosi sledeći izveštaj: "Putujući od Peći u Dečane (Decane) kada su naišli na zasedu u jednom od sela, severno od kontolnog punkta, jedan je ubijen, a drugi je ranjen". Izvinjavam se. To je pogrešan dokument. Molim vas, vratite mi ga. Moja greška. Samo trenutak, časni Sude. Ono šta vidimo u ovom izveštaju, pri dnu stranice: "Ovog jutra smo otišli iz Peći u 7.36 i krenuli za Dečane da vidimo da li možemo da se probijemo. Kad smo odlazili iz Peći, put je bio pust. Uskoro smo naišli na čaure". Bolje da pročitam ponovo: "Ovog jutra smo napustili Peć u 7.36 i krenuli za Dečane da vidimo da li možemo da se probijemo. Kad smo odlazili iz Peći, put je bio pust. Uskoro smo naišli na čaure 12.75 milimetara i druge municije na putu. Većina zgrada uz glavni put u Ljubeniću (Lubeniq) i Gornjem Streocu (Strellc i Eperm)", izvinjavam se, ne mogu sve da pročitam, "su pogođene. Čaure od metaka nisu starije više od tri dana," i tako dalje. "Neke od kuća su spaljene. Jedna u Gornjem Streocu se još uvek pušila. Pripadnici MUP-a nisu mogli da se vidi u blizini. Sela su izgledala napušteno, ali uskoro je jedan broj Albanaca došao do nas i ispričao nam šta se desilo. Rekli su da su sela napadnuta i da je 11 ljudi ubijeno. Do napada je došlo 25. maja. Njihov opis počinilaca odgovarao je jedinicama za specijalne namene pre nego redovnom MUP-u," i onda idu detalji. Ovde ćemo da se zaustavimo da bismo uštedeli na vremenu. Incident kao što je bio ovaj, koji je bio blizu vaše policijske stanice, mora da bude jedan od incidenata za koji ste vi znali i mora da bude jedan od onih kojih se vi sećate, jer je ubijeno 11 ljudi. Da li možete nešto da nam kažete o tome?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa morao bih znati ako se to stvarno desilo i ako je to prijavljeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ono oko čega bih ja želeo da nam pomognete je sledeće: vi ste ponudili sva ova dokumenta, a ovde je reč o jednom velikom krivičnom delu. Da li možete da nam pokažete i na jedan dokument koji se time bavi tako da vidimo kako je to u to vreme zabeleženo? To je 1998. godine, vidite. Dakle, mi se sada nalazimo u periodu na koji se odnose vaši dokumenti. Da li možete da nam pokažete relevantan dokument u vezi s tim, jer bojim se da ja ne mogu to da nađem?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Koji je datum 1998. godine?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Datum se vidi na prethodnoj stranici. Mislim da je ponedeljak, 25. maj. Mislim da je to datum ovog izveštaja iz 1998. godine. I to zaista i piše na samom dokumentu, na dnu ovog pasusa, da je to bio datum napada, čak iako je ovaj izveštaj napisan nešto kasnije. Da li među vašom dokumentacijom možete da nam pokažete gde je zabeležen ovaj incident?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U ovom poglavlju "A" su evidentirani svi događaji sa smrtnom posledicom koji su nastali 1998. i 1999. godine ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možemo da pokušamo da to nađemo sada odmah, jer "A" nam mnogo ne pomaže, jer su naši tabulatori drugačije obeleženi. Naći ćemo to zajedno. Gde da gledam? Dajte da vidim indeks. Kako treba da glasi naslov ovog dokumenta, da znamo šta treba da tražimo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Treba da glasi "Informacija o događajima sa smrtnim posledicama". Ako znate nekog od poginulih, imamo indeks smrtno stradalih lica po hronologiji događanja i drugi indeks je po azbučnom ili abecednom redu. Dakle svako smrtno stradalo lice lako ćemo naći u indeksu, a događaj ćemo lako naći po datumu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda je najbrži način da pokažemo

indeks na srpskom.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, sada je vreme za pauzu. Napravićemo pauzu od 20 minuta.

TUŽILAC NAJS: Molim da se svedoku da indeks kako bismo uštedeli na vremenu i, takođe, ako misli da može, mogao bi da nam napiše imena onih koji su pripremali njegova dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: Da, svedok može to da ponese i ako može, onda bi mogao da napiše imena onih koji su pripremali dokumenta.

SVEDOK PAPONJAK: Ako mi dozvolite da pauzu iskoristim za odmor da popušim cigaretu i popijem kafu. Ako dozvolite. Ako ne, ja ću raditi i na pauzi.

SUDIJA ROBINSON: Da, da. Iskoristite pauzu da se odmorite. Iskoristite pauzu da se odmorite, ako želite, a ako budete u poziciji i da uradite ovo šta je pomenuto, onda to uradite. Ali ne želim da vas ometam u vašem odmoru. Sada ćemo da napravimo pauzu.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još nisam uspeo da nađem ime policajca koji je ubijen. Ime koje je tražio uvaženi sudija Bonomi. Gospodine Paponjak, mi i dalje gledamo dokumentaciju u kojoj su zabeležena ozbiljna krivična dela u Gornjem Streocu. Nisam bio u mogućnosti da nađem taj dokument i neću biti u mogućnosti da završim sa svojim ispitivanjem danas, pa bih vas zamolio da tokom noći pogledate dokumentaciju i da nam sutra ujutro kažete gde možemo da nađe-

mo u dokumentaciji pominjanje tog incidenta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitanje je da li se ovakvo pitanje može uopšte postaviti svedoku, jer ovaj dokument koji mi još uvek imamo na grafoskopu kaže da je grupa Albanaca došla do tih ljudi koji su, kod tih stranih predstavnika i ovde piše: "Rekli su da su sela bila napadnuta i 11 ljudi ubijeno," oni su im rekli, a, između ostalog, kaže, "jedan od Albanaca je nosio redenik na grudima. Bio je boje peska i u njemu je bilo nekoliko magacina municije za pušku AK 47."

SUDIJA ROBINSON: Pitajte to u dodatnom ispitivanju, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, šta možete da kažete o opisu kuća koje su bile oštećene i spaljene na putu, koje su приметили ovi koji su podnosili izveštaj? Kako je do toga došlo? Šta možete o tome da kažete?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam ni da li je došlo, a ako je došlo, ne mogu reći kako je došlo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi zaista tvrdite, s obzirom da ste vi bili policajac zadužen za saobraćajnu policiju, kada vidite izveštaj međunarodnih vojnih posmatrača koji opisuju ono šta se desilo kućama na putu, da li ste vi zaista u poziciji da ne možete to da nam objasnite? Da li je to vaš iskaz ili ne želite da nam pomognete?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Iskaz je sledeći: ako se to desilo, mi to imamo u dokumentaciji i onda mogu to govoriti, a ako se nije desilo, mi onda nemamo u dokumentaciji i ja ne mogu ni komentarisati ono šta se nije desilo. To je otprilike ono šta sam ja hteo da kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je 1998. godina. Da li postoji ikakav razlog za koji biste vi znali, u trenutku kada su se svi još uvek nadali mirnom rešenju, zašto bi međunarodni vojni posmatrači zabeležili stvari koje nisu istinite? Da li postoji ikakav razlog zbog čega bi se to desilo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nisam ni rekao da su oni zabeležili nešto šta nije istina. Oni su zabeležili priču koju su čuli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja shvatam da vam je teško da se setite, pogotovo ako nemožete da čitate na engleskom. Oni su zabeležili, u stvari, da su kuće bile spaljene. Zašto su kuće bile spaljene u maju 1998. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa mogao ih je spaliti bilo ko. Mogli su spaliti teroristi, mogli su spaliti neki drugi ljudi i mogli su, kako to čini mi se ovde postoji volja da se kaže, da su spalili policajci. Znači mi nemamo tačno ni ko je ni šta je. Ako me već pitate da kažem šta ja mislim, mislim da su to spalili teroristi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam. Pošto ništa ne znate o tome, kao što ste prvobitno rekli, zašto sada mislite da su to spalili teroristi, a ne policajci?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Zato što to policajci nisu radili. Ako neko pali kuće, za njega se onda šta može reći drugo nego da je terorista.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim poslužitelja da na grafoskop stavi dokazni predmet 257 koji se odnosi na nešto kasniji period, avgust.

SUDIJA KVON: Da li ste dali broj prethodnom dokaznom predmetu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je dokazni predmet 255, a ovo sad je dokazni predmet 257. A sada pogledajmo dno ove stranice. To je 5. ili 6. avgust i izveštaj podnosi vojni posmatrač koji kaže: "Većina sela

severno ili južno od puta Peć - Priština (Prishtine) i pored puta Gornja Klina (Kline e Eperme) - rudnik "Rakoš" su vrlo razorena. Prvo, ako je ovaj opis tačan, ako je reč o tako velikom razaranju, vi ste morali za to da znate. Da li ste znali za to?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Put Gornja Klina - rudnik Rakoš, on nije u mojoj nadležnosti bio. To je područje SUP-a Kosovska Mitrovica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A drugi put?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Peć - Priština, on jeste bio u mojoj nadležnosti u jednom delu, ne u celom. Drenica (Drenice) nije, Junik (Junik) nije, Jablanica (Jabllance) ne znam na koji se odnosi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je bilo sa oštećenjima na tom putu? Možete li to da nam objasnite? Da li vi shvatate da se ovde tvrdi da su to uradile srpske snage koje su terorisale albansko stanovništvo? Vi nam recite šta se stvarno desilo.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja to ne shvatam tako. Dalje, na ovom putu Peć - Priština koji je bio u mojoj nadležnosti, nije bilo nekih oštećenja u ovom delu koji smo mi držali pod kontrolom. Sećam se, ja ne znam tačno period, da mi nismo mogli kontrolisati put dalje od Kline. Ne od Gornje Kline. Gornja Klina je drugi geografski pojam, na području Mitrovice, a mi smo mogli kontrolisati put Peć - Priština samo do Kline, a i to jako otežano. Ostali deo je bio pod blokadom. To su držali teroristi pod svojom kontrolom. Bio je jako veliki broj napada na tom delu, a selo Kijevo (Kijeve) koje je na toj relaciji i srpsko selo, bilo je potpuno okruženo. To je to šta ja znam o tom putu. Dakle od Kline, tamo dalje, ja ne znam šta je bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Ovo je incident za koji znate, jer ste njega već pominjali. Porodica Saljihaj (Sallihaj), koliko članova te porodice je ubijeno?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam da li smo mi to zabeležili kao ubistvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hajde da se time bavimo korak po korak. Vi svakako znate za taj incident, jer ste ga pomenuli tokom glavnog ispitivanja.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, to ima u našoj dokumentaciji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Reč je o porodici i nekoliko članova te porodice je ubijeno. Ko ih je ubio?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja bih molio samo momenat da nađem taj dokument ovde. Odnosi se na 9. avgust 1998. godine u mestu Sušica (Sushice): "Dana 9. avgusta 1998. godine ..."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, pogledali smo. Sušica se nalazi između Dubrave, odnosno blizu je Dubrave, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne znam napamet. Kartu imamo, to nije problem utvrditi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi tamo otišli lično, gospodine Paponjak?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, nisam tamo bio lično. Ni u momentu kad se desio taj teroristički napad, niti u momentu vršenja uviđaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li je to bio teroristički napad ili odmazda za teroristički napad koja je dovela do ubistva svih ovih ljudi?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovde je jasno napisano da je izvršen teroristički napad na policijsku patrolu Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, da su pripadnici policije odgovorili na vatru i tom prilikom su lišili života osam pripadnika OVK, a ne stoji porodice Salihaj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A gde su vaši dokazi da su svih osam ubijenih bili pripadnici OVK, a ne samo jedan?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Postoji zapisnik o uviđaju

izvršenom od strane istražnog sudije Okružnog suda u Peći i ostala dokumentacija. Postoji kompletan predmet o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koji je to tabulator?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je ovaj tabulator 1, tabulator 1.4.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Broj?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Znači tabulator 1.4, redni broj 59 u spisku događaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije prevedeno. Pogledaću to preko noći, pa ćemo time sutra da se bavimo. Čuli smo svedočenje jednog drugog svedoka, Kroslanda (John Crosland) koji je rekao da je u leto 1998. godine Frenki Simatović, komandant Jedinice za specijalne operacije, bio u tom području oko Peći. Možete li da nam kažete šta je on tamo radio?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja gospodina Simatovića ne poznajem, nisam ga ni video tamo i ne mogu ni reći šta je radio, ako je bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imali smo iskaz lorda Ešdauna (Paddy Ashdown) da je između 27. i 28. septembra 1998. godine duž puta Priština - Peć došlo do pljačke imovine i to velikih razmera. Možete li to da nam objasnite?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ni to ne mogu objasniti. I to mi je nepoznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je svedočio da su kuće izgleda sistematski paljene, da je stoka pobijena. Da li je taj put bio u vašoj zoni odgovornosti kao saobraćajne policije?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam o kojim selima je lord Ešdaun govorio. Dakle, ako mi navedete neko selo ili mesto pored tog puta, ja vam mogu reći da li smo ga kontrolisali mi ili SUP

Priština.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaseoci u području Kline bili su u vašoj zoni odgovornosti, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesu u zoni odgovornosti, ali nisu pod kontrolom, neki. Ne znam o kojim govorite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ćemo među dokumentima koje ste vi doneli, ako budemo mogli da ih pročitate, da pronađemo evidenciju o paljenju kuća, kako je to opisao lord Ešdaun u tom području poslednjih dana septembra 1998. godine?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne mogu sad napamet reći da li ćemo ih naći. Mogu pogledati da li ih ima u tom periodu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ponovo vas molim da ako budete imali vremena uradite to do sutra, jer ne želim da sada sudije gube vreme. Možemo li sada da pređemo na prisustvo paravojnih snaga koje su delovale u vašem području? Da li znate za nekoga po imenu Srećko Popović?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, meni to ime ne govori ništa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A Zvonimir Cvetković?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja poznajem jednog Zvonimira Cvetkovića iz Peći, zato što je brat jednog mog radnika.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to čovek koji je umro 1999. godine, Zvonimir Cvetković?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, on nije umro 1999. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih da pogledamo sledeće. "Po naređenjima" (Under Orders) je dokazni predmet 145. Zamolio bih poslužitelja da ovu stranu pokaže svedoku, a zatim da ovu drugu stranu stavi na grafoskop. Ali prvo da pokaže stranu svedoku. Pogledajmo sada ovaj dokument. Da li se sećate toga? Radi se o

spomen-ploči, poslednji pozdrav gospodinu Cvetkoviću i to poslednji pozdrav od kolega i oficira iz operativne grupe i, takođe, poslednji pozdrav od Posebnih jedinica policije, odelenja iz Peći.

SUDIJA BONOMI: Da, ali ja to ne vidim.

TUŽILAC NAJS: Izvinite.

SUDIJA BONOMI: Da, sada vidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate tog spomenika koji je podignut u čast, gospodina Cvetkovića? Vi ste, ustvari, bili broj dva u policiji, ako je bilo još onih koji su bili na vašem nivou. Da li se sećate toga?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Prvo, ja nisam bio broj dva. Ja nisam u to vreme bio broj dva u pečkoj policiji. Dalje, ovaj dokument preda mnom mi nije jasan. Ovde je ...

SUDIJA BONOMI: Da li možemo da vidimo fotografiju tog spomenika ili spomen ploče? To ne vidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Molim da se prikaže sledeća strana. Da, sad se vidi.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovo su dva sasvim različita lica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u pravu ste. Radi se o Budimiru ... Molim da pogledamo prethodnu stranu. Ko je ovaj čovek?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovo je Zvonimir Cvetković koga ja poznajem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta je on radio?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: On je radio u preduzeću "Petrans". To je preduzeće koje se bavilo transportom. Znači, auto-transportom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo sada levu stranu ovog dokumenta, molim vas. A takođe molim da se prikaže i legenda ispod fotografije. Molim da se pomeri. Na ovoj fotografiji se vidi čovek koji je identifikovan kao Zvonimir Cvetković sa grupom neidentifikovanih ljudi u preduzeću "Pe-trans" u Peći na Kosovu, gde je radio. Tu ga vidimo sa pripadnicima srpskih snaga bezbednosti 14. maja u Čuškoj (Qyshk), kada je 41 Albanac ubijen. Da li je ikada sprovedena istraga u vezi sa tim, odnosno da li je on saslušan u vezi s tim?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovo na fotografiji nisu pripadnici snaga bezbednosti. Nijedan od ovih nije pripadnik snaga bezbednosti, niti policije, niti vojske. Ovo je Zvonimir Cvetković. On je ovde pored kamiona. Meni je sa krajnje desne strane. Ove ostale ljude ja ne poznajem, ali mogu sigurno reći da nisu pripadnici policije, niti, ovaj, SUP-a Peć, jer sve te pripadnike poznajem lično. Dakle, nijedan od ovih lica ovde nije pripadnik snaga bezbednosti. Ovo je moguće da su mu kolege iz preduzeća.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja se neću detaljno baviti ovim predmetom. Tu se sugeriše da je postojalo više fotografija vezano za Peć, gde se na fotografijama vide osobe koje su počinile teška krivična dela. Evo jednog čoveka koji je vama poznat. A vi ste nam pokazali spise o istragama i vi ste nam rekli da je vaša dužnost bila da sprovedite istragu o krivičnim delima bez obzira na informacije, odnosno bez obzira na izvor informacije, zar ne? Sad nam recite da li je sprovedena istraga u vezi sa ovim čovekom za krivična dela za koja je on navodno bio osumnjičen, odnosno sa kojima je bio povezan? Da ili ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam ko informacije navodi, koji je ovo izvor. Ja ga nisam imao na raspolaganju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim poslužitelja da mi vrati knjigu. Krenuću dalje kako bih ostavio samo nekoliko tema za sutra ujutro. Sada bih hteo da se vratim na zatvor u Dubravi kako bih čuo vaše odgovore danas, a ne sutra ujutro i kako bismo mogli brže da se

pozabavimo video snimkom. Vi ste nam danas rekli da ste obišli Dubravu 19., 25., a onda ste rekli: "Nakon istrage na licu mesta 21. maja". Krenimo redom. Prilikom prve posete, 19., da li ste vi lično sačinili neke beleške?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Jesam, u moju radnu beležnicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li to imate kod sebe?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, moje radne beležnice su dosta obimne i ne bih to mogao da donesem ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste se kretali zajedno sa onim ljudima koji su načinili video snimak?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ne. Ja sam 19. došao pre njih na lice mesta, jer sam bio blizu i čim smo dobili obaveštenje, a bombardovanje je prestalo, otišli smo na lice mesta. Nekolicina ljudi su bili sa mnom, tu u blizini i u momentu kad sam ja prilazio licu mesta, kombi sa povređenim se kretao prema Istoku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta možete da nam kažete, ako bila šta i možete da kažete, o video snimku na kome se vide događaji od 19. maja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja vam mogu reći ko je taj video snimak napravio, da su to napravili pripadnici kriminalističke tehnike odeljenja Kriminalističke policije SUP-a Peć prilikom vršenja uviđaja, da je uviđajem rukovodio tog dana, 19. maja, istražni sudija Opštinskog suda Istok, a da je prisustvovao predsednik Opštinskog suda iz Peći. To je to šta mogu reći o tom video snimku i da je to službeni materijal SUP-a Peć.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko je tela bilo nađeno tog dana u ruševinama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tog dana su pronađena tri tela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. To ne osporavam. Možemo sada da pređete na sledeći datum, hronološkim redom. 21. maj, recite

nam u koliko sati ste stigli tamo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam ni rekao da sam 21. bio u Dubravi, nego sam video uviđajnu ekipu u prostorijama Odelenja unutrašnjih poslova Istok, nakon što su oni preživeli bombardovanje u "Dubravi".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Verovatno sam onda pogrešno shvatio vaš odgovor. Recite nam, odnosno šta vi možete da nam kažete o relativno malom segmentu video snimka koji nosi datum od 21. maja? Da li uopšte možete bilo šta da nam kažete u vezi sa tim?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam ni koliki je taj segment, jer je prikazan ovde ubrzano. Koliko se sećam, tu se vide i razaranja i novinari koji odlaze i ne mogu sad još nekih detalja ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali na tom snimku se ne vide tela. Ne vide se nova tela. Vide se samo oštećenja na zgradama, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa verovatno bi se videla i tela da nije bilo bombardovanja. Oni nisu stigli da završe uviđaj, jer u momentu dok su to radili, avioni su ponovo nadletali i bombardovali su zatvor ponovo. Uviđaj je prekinut. To je istražni sudija naglasio u zapisniku i svi su napustili lice mesta što su pre mogli. Dakle, oni nisu stigli da završe uviđaj, a da su ga završili, onda bi verovatno bilo i tela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na koji materijal nam vi skrećete pažnju kako bismo videli poslednji put kada je NATO bombardovao zatvor u Dubravi? Dakle koji je to deo dokaznog materijala na osnovu koga mi možemo da vidimo poslednje trenutke bombardovanja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: U video materijalu se ne vidi nijedan trenutak bombardovanja. Video materijal je rađen nakon bombardovanja. Svaki put.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja bih hteo da nam pomognete, ukoliko možete. Recite nam kada je NATO poslednji put bombardovao "Dubravu"?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja se trudim da pomognem, odnosno da kažem ono šta znam. Ja ne mogu sada ni približno da kažem kada je poslednji put bombardovao, kad je poslednji put NATO bombardovao "Dubravu", ali to sigurno ima u informaciji koja je sačinjena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: NATO je na pres konferencijama, a takođe i u jednom dopisu priznao, prihvatio da je bombardovanje vršeno 19. i 21. maja. Da li vi možete da ukažete na bilo koji materijal koji ukazuje na to da je do bombardovanja došlo nakon toga, na primer, u noći 21. maja ili nakon toga?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Imaju zapisnik o uviđaju istražnog sudije. Imaju beleške istražnog sudije. Postoje beleške ovlašćenih službenih lica. Postoje naše beležnice. Postoji i moja radna beležnica u kojoj to verovatno stoji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na koji datum ukazuje taj materijal?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Koji materijal?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sav ovaj materijal koji ste sada spomenuli. I vi ovde ste govorili o korpusu dokumenata. Ja želim da nam kažete kada je bio poslednji dan bombardovanja.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pa ukazuje ... Taj materijal ukazuje na one datume koji su navedeni u informaciji koja je sačinjena na osnovu tog materijala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu da vam pomognem. Tabulator 46.3, službena beleška istražnog sudije Vladana Bojića, poslednji pasus kaže da je NATO bombardovanje istog dana nastavljeno od 17.00 do 18.05, zatim 23.10, a potom dana 22. maja od 6.10. Znači to piše u ovom dokumentu koji sam ja dao u tabulatoru 46.3. Piše ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Idemo dalje.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, samo jedan trenutak da ja pronađem tabulator 46.3 kako bih video šta tu piše. I ako bilo šta ukazuje na teškoće kada se radi o dokumentima koji nisu prevedeni, evo, imamo primer toga.

ADVOKAT KEJ: Ovaj dokument jeste preveden.

SUDIJA KVON: Ja se sećam da sam postavljao neka pitanja u vezi sa ovim dokumentom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Datum je 22. maj. Oprostite, časni Sude. Dokument izgleda ovako. Ako pogledamo ovaj dokument koji je optuženi delimično pročitao, vidimo da je to dokument istražnog sudije Bojića i tu jedino stoji da su bombe bačene u noći 21. maja i to u 23.15, a takođe se sugeriše da je to bilo ujutro 22. maja u 6.10. Osim ovog dokumenta, da li vi posedujete bilo koji drugi materijal koji pokazuje da je bombardovanje nastavljeno i nakon 21. maja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nije praksa da mi od istražnog sudije tražimo da nam on priloži materijal na osnovu kog je on nešto sačinjavao, ako je sačinio, to je prvo. Mi svi imamo u radnim beležnicama tačno upisano vreme i, otprilike, lokacije kako je ko video koje bombardovanje. Imali smo ... Većina je evidentirala to. Mi nismo, odnosno, ja nisam doneo ovde taj materijal, jer nisam smatrao da će to biti neophodno. Smatrao sam da je dovoljno zapisnik istražnog sudije. Mi ovo nismo radili da bismo dokumentaciju koristili pred ovim Sudom, nego smo radili za naše potrebe. Zato je materijal manjkav u odnosu na ono šta je potrebno ovde, ali mi imamo ono šta je potrebno nama i zbog čega smo radili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je izveštaj istražnog sudije tačan, onda ko god je pripremao informacije o bombardovanju "Dubrave" bi takođe zabeležio da je bilo bombardovanje i 22. maja, zar ne? Ta

osoba bi morala to da učini.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je tačno. Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da sada pogledate tabulator broj 8. Recite nam ko je sačinio ovaj dokument? Radi se o rezimeu u vezi sa zatvorom "Dubrava".

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovaj dokument je sačinila ista radna grupa koja je radila na kompletnoj dokumentaciji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle ne možete da mi ukažete na pojedinca koji je odgovoran za informacije koje se nalaze u ovom dokumentu, naravno, osim vas samog?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja bih pre upotrebio termin "ko je sačini"o, ali on nije odgovoran još ni za šta, taj pojedinac. Ovde stoji da je NATO avijacija 22. maja 1999. godine u 6.10 i izvršila napad sa više projektila. U ovoj informaciji na drugoj strani, treći pasus odozdo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, potpuno ste u pravu. I to odražava ono šta je istražni sudija naveo i tu se navode takođe i objekti koji su pogođeni: kotlarnica, motel, upravna zgrada, vozni park i gotovo cela infrastruktura. A u sledećem paragrafu je jasno da 23. maja nije bilo bombardovanja, jer 23. maja avijacija NATO saveza je nadletala prostor.

SUDIJA ROBINSON: Na kojoj strani se to nalazi?

TUŽILAC NAJS: Strana 3 u tekstu na engleskom jeziku. Poslednja strana tog teksta. Izvinite, preposlednja strana teksta na engleskom.

SUDIJA BONOMI: Jedina indikacija o bombardovanju 24. maja je sam naslov tog dokumenta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, uskoro ćemo da dođemo na to jer, gospodine Paponjak, ako pogledate sam sadržaj tog dokumenta, videćete da nakon 6.10, 22. maja nije bilo više bombardovanja.

NATO je nadletao 23. maja, ali na osnovu naslova, kao što je rekao sudija Bonomi, ispada da se bombardovalo i 24. maja. Međutim, vi nemate nikakve dokaze o tome da je bombardovanje nastavljeno nakon 6.10, 22. maja, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A možete li da nam objasnite zbog čega se u naslovu ovog dokumenta spominje 24., odnosno, spominje se u kontekstu bombardovanja?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nemam neko objašnjenje za to. Verovatno je ovaj datum otkucan pogrešno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste tog dana otišli tamo, odnosno vi ste otišli onog drugog dana snimanja, 22. maja, zar ne? Recite nam kog dana ste vi otišli, 25. maja? Da, 25. ste otišli.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I do tog vremena tela su bila položena, gde?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Meni to nije poznato. Ja nisam bio tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači vi 25. uopšte niste otišli u zatvor?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja nisam bio u zatvoru. Ja sam bio 25. na groblju, na groblju kad su tela već bila pripremljena za sahranu i bio sam na toj lokaciji i rekao sam da se odlično sećam tog dana. Bio je veliki broj leševa. Bilo je vruće i ljudi su radili posao. Ja sam se tu zadržao možda pola sata i vratio se nazad. Dakle ja sam 25. bio na groblju, samo u jednoj fazi tog rada.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ono šta mi znamo jeste da su na nekim od leševa bile oznake, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A na oznakama su se nalazila imena?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja znam da su bile oznake sa brojevima. To sam video kad sam bio na licu mesta. Dakle, to je ono šta sam tog dana video da su leševi obeleženi brojevima i da se kopaju mesta gde će leševi biti položeni za sahranu. Ja nisam prisustvovao ni sahrani do kraja. Kažem, možda sam bio pola sata samo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na neke od njih nam je optuženi danas, jutros skrenuo pažnju, na to da se na jednom lešu takođe nalazilo i ime.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da, to smo videli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A neki, to ćemo sutra da pogledamo, neki su imali podatke, odnosno datum dana kada su poginuli. Da li se sećate toga?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam obraćao pažnju na te detalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jer materijal koji se nalazi u tabulatoru 8, bez obzira šta stoji u tom tabulatoru, ne bi bilo nikakvog opravdanja da se na lešu osobe koja je umrla 23. ili koja je ubijena 23., da se stavi datum 23., zar ne?

SUDIJA BONOMI: Mislite da je ubijen tokom bombardovanja?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, tokom bombardovanja ili na bilo koji drugi način. Dakle, nema nikakvog objašnjenja da se pokaže da je neko ubijen tokom bombardovanja, 23., jer na osnovu vašeg ličnog izveštaja poslednje bombardovanje je bilo 22., u 6.10.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja ne znam ni ko je ono napisao. Ono šta sam ja video dok je snimak bio zaustavljen ličilo mi je na to da nisu pisali pripadnici policije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatvorenici su sami napisali svoja imena, odnosno, napisali su imena onih koje su poznavali i tako su se iden-

tifikovali.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne znam, ali ono je pisao Albanac. Ako pogledamo snimak, videćemo i objasniću zbog čega.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste pokušali da sugerišete, odnosno optuženi je pokušao to da učini preko vas, da one žrtve u "Dubravi" za koje je utvrđeno da su umrle od ispaljenih hitaca, da su oni možda ubijeni, odnosno umrli prilikom bekstva. Međutim vi nemate nikave dokaze koji to podupiru, zar ne?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja to nisam ni tvrdio da se tako desilo. Tvrdio sam samo da postoji mogućnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Budući da vi tvrdite da ta mogućnost postoji, molim vas da sada potvrdite da nemate ni trunku dokaza koji podržavaju jednu takvu mogućnost.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam ni tvrdio da se tako desilo da bih morao da potvrdjujem dokazima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da zaključimo sledeće, da ste vi ili bilo koji drugi policajac sumnjali da su ljudi ubijeni dok su pokušavali da pobegnu u okviru zatvorskog kompleksa koji je možda NATO bombardovo, morali biste onda da vodite istragu o policajcu koji je povukao okidač ili o stražaru koji je povukao okidač? To ste i sami rekli, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Mi ne bismo to morali da radimo, jer je to u nadležnosti Ministarstva pravosuđa i ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako je. Neko drugi bi to morao da radi. Da li možete da nam pomognete kod sledećeg: da li je Ministarstvo pravde na bilo koji način sugerisalo ili se raspitivalo da li su stražari ili policajci ubijali zatvorenike koji su bežali?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Meni to nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo u ovom Predmetu imali mnogo

dokaza o onome šta je rečeno da se desilo u "Dubravi". Da li ste vi upoznati sa tim dokazima?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne. Ja ono šta znam o tom događaju, to je ovde što ima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema tome, vi lično ništa ne znate šta bi protivrečilo sugestiji da su ljudi, zatvorenici, nakon prvog incidenta bombardovanja 19. i 21., da su ti zatvorenici bili postrojeni na sportskom terenu i streljani. Vi ništa ne znate, odnosno nemate nikakav materijal koji bi tome protivrečio, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Pročitao sam jedan novinski članak o tome, a službenih materijala ili nekakvih saznanja drugih nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemate izjave svedoka koje biste mogli da nam ponudite, koje bi sugerisale da su svi ti ljudi poginuli u bombardovanju, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, ja sam ... Onda sam pogrešno shvatio vaše pitanje. Ja sam shvatio da ste me pitali malopre da li ja imam saznanja da su oni postrojeni i streljani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje pitanje je bilo da li vi imate ikakvih dokaza koji pokazuju da se to nije desilo? Nemate dokaza ni za jedno ni za drugo, a u vezi s tim kako su oni poginuli.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Dokazi koje mi imamo su vam prezentirani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja bih želeo da nam kažete sledeće, molim vas. Kada ste formirali SUP u egzilu, odnosno izmešteno komandno mesto SUP-a, vi ste znali da su javno iznete tvrdnje da su mnogi od tih ljudi poginuli zbog preteranog nasilja koje su stražari pokazali prema njima. Da li je vaš SUP obavio ikakvu istragu u vezi sa tim optužbama? Dakle, nije bilo pucanja u ljude koji su bežali od sprovođenja pravde, već je bilo reči o pucanju koje je predstavljalo

krivično delo. Da li je obavljena ikakva istraga u vezi sa tim optužbama?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Te priče nisu iznete javno. Ja sam to pročitao u jednom novinskom članku iz albanskih novina do kojih sam došao tokom rada. Dao sam da se taj članak prevede i onda sam to iz članka saznao da postoji takva priča. Mi nismo preduzimali nikakve mere na planu nekakve istrage, kako je vi nazivate, jer to nije u našoj nadležnosti. Ukoliko je došlo do upotrebe vatrenog oružja od strane službe obezbeđenja Kazneno-popravnog zavoda, postupak oko toga sprovode ovlašćena službena lica Ministarstva pravde, a ne Ministarstva unutrašnjih poslova i oni sprovedu kompletan postupak i preduzimaju mere. Dakle, to nije bilo u nadležnosti SUP-a Peć.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, optužbe koje su iznete u ovoj sudnici na osnovu dokaza šta se zaista tamo desilo, a govorili su oni koji su preživeli, to su optužbe koje odgovaraju tom navodnom ubistvu u dvorištu zatvora, otprilike u to vreme o kome je govorio istražni sudija i u vezi sa dokumentima na kojima je vaš potpis u tabulatoru 8. Oni su govorili o događajima u 6.00, tog jutra, dakle približno u isto vreme. Da li su vaše tvrdnje o bombardovanju o kome se govori u tabulatoru 8, bombardovanju do kog je došlo u 6.30, da li je to pokušaj zataškavanja događaja?

SUDIJA KVON: 6.10.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 6.10. Hvala, časni Sude. Da li je to bilo zataškavanje?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: A, ne. Pa mi u to vreme nismo ni znali za to, za ove tvrdnje kasnije i to je ... Istražni sudija je sačinio službenu belešku 22. maja 1999. godine. Ta priča o tom streljanju se pojavila kad je javnost u Srbiji, odnosno ne javnost, nego kad sam ja i još neki moji ljudi u Srbiji u pitanju, možda 2001. ili 2002. godine, kad sam ja došao do tog primerka novina u kojim je to izneto. Dakle 22. maja 1999. godine, kad su sačinjavane beleške, otkud bi se to tad moglo znati? Dakle, priče o tom navodnom streljanju

su krenule posle i to dvoje nema nikavu uzročno-posledičnu vezu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tela koja ste vi videli prvog dana, odnosno na filmu koji je napravljen prvog dana, koja su se izvlačila iz ruševina, reč je o tri tela, jasno je da je to rezultat bombardovanja, je li tako, jer u stanju u kom su oni bili i sve oko njih govori da je reč o takvom slučaju.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ako idemo do kraja, nije ni to jasno. Mogao ih je neko ubiti pre toga, pa da bombe zaruše materijal na njih. Znači, posmatrano policijski, ni to nije jasno, ako ćemo tako posmatrati stvari. Ali je logično da su oni, ovaj, poginuli kao od posledica bombardovanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tela koja ste vi videli, koja su bila poređana na groblju, kakvi su znaci bili na tim telima, na nekima od njih ili na svim telima, na osnovu kojih bi se zaključilo da su poginuli u bombardovanju, a ne zato što su bili streljani? Pogledaćemo, ako je neophodno, taj film sutra.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam utvrđivao uzroke smrti i ne mogu o tome ni govoriti. Uglavnom, pokazivali su se znaci početka da imaju neprijatan miris. Celo to mesto je imalo izuzetno neprijatan miris i meni je bilo neprijatno i zato se nisam ni zadržavao dalje. Taj posao obavljaju oni koji moraju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedno pitanje u vezi sa tabulatorom 8. Možete staviti ispred sebe taj tabulator ili možete da slušate mene kako čitam. Vi ste to potpisali. Stranica 3 na engleskom, pretposljednja stranica na engleskom.

SUDIJA ROBINSON: Pokušajte da se setite imena svedoka koji je pozvan u vezi sa forenzičkim aspektima ovoga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, Bakar (Eric Baccard), bavio se ranama od metaka na tridesetak žrtava. Gospodine Paponjak, mislim da je to poslednja stranica u verziji na srpskom, ukoliko ne grešim, a kod

nas je to stranica 3. Vi ste potpisali sledeće: “U ovom napadu na više mesta je porušen ogradni zid, čime su stvoreni uslovi za bekstvo osuđenika iz zavoda, što je najverovatnije i bio jedan od ciljeva NATO, imajući u vidu da je među optuženim i osuđenim licima bilo poznatih terorista koji su počinili više ubistava policajaca, građana i vojnika“. Dakle, vi ovde pokrećete kao stvarnu mogućnost to da je NATO uništio ogradni zid zavoda da bi omogućio teroristima da pobjegnu. Možete li da mi kažete na osnovu čega vi ovo zaključujete?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: To je pretpostavka koja je zasnovana na činjenicama sa lica mesta. Prvo, bilo je krajnje nelogično da NATO bombarduje Kazneno-popravni zavod. To je najteže delo koje može da postoji. Bombardovati objekte u kojima su zatvorena bespomoćna lica. To je nelogično. Dakle, mi nismo mogli da prihvatimo ni slučajno da je NATO imao nameru da pobije zatvorenike, nego su nam razmišljanja bila da je imao nameru da im omogući bekstvo. I sledeća varijanta je da je NATO imao utisak, odnosno da mu je podmetnuta informacija da se umesto zatvorenika tu nalazi nekakav štab ili policije ili vojske. E zato je ... Ovo je rađeno za naše potrebe. Nije ovo rađeno za suđenje. Ovo treba tretirati kao policijski materijal. Jedna od verzija. Nije nam bila namera, nismo znali da će se ovo nekad koristiti ovde. Mi bismo možda ovu formulaciju izbegli za upotrebu ovako javno, kao što ne bismo naveli mnoge detalje koji imaju u drugim materijalima. Mi bismo to izbegli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A da li je to bilo zataškavanje, gospodine Paponjak? Da li je to jednostavno bilo prikrivanje događaja? Da li je to bio izgovor za vas i vaše kolege koji su otišli u “Dubravu”? Vi ste znali i to ste savršeno dobro znali, da je bilo jako mnogo nasilja i da je to bio jedan od pokušaja da se drugi okrive za te smrti, odnosno da se bombardovanje okrive za te smrtne slučajeve. I zbog toga je to stavljeno u ovaj smešni paragraf, bez ikakvog dokaza da to podrži.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Nije to tako i nije mi jasno zbog čega bismo mi to tako radili. Ako nismo ostale događaje tako interpretirali, zbog čega bismo ovaj? Mi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi shvatate, zar ne, da dokazi pred ovim Sudom uključuju ne samo sistematska ubistva 22., već i dokaze koji govore o ubistvima i 23. Sve to je trebalo ukloniti što dalje od očiju javnosti. Da li je zbog toga postojala potreba da se napravi ovaj dokument, da se sakrije ono za šta ste znali da se desilo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne, mi nismo znali da se to desilo, ali isto tako ja mogu tumačiti onda da je ovo pokušaj opravdanja NATO za pogibije koje je naneo, ta optužnica da smo ih mi pobili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim tabulator 9. Naravno, časni Sude, pozivajući se na ove dokaze ja ni na koji način ne pristajem da oni treba da postanu dokazni predmeti. Ja samo pokušavam da otkrijem malo više o njima. Tabulator 9 je još jedna informacija koju ste vi potpisali?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Da. Zamolio bih nešto, ako koristimo ovu informaciju, da podatke ili ono šta je ovde navedeno koristimo krajnje selektivno ili na privatnoj sednici, pošto se ovde radi i o operativnom materijalu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 9 predstavlja operativni materijal? Koji deo je operativni materijal?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Deo koji se odnosi na saznanja o teroristima, o njihovim imenima, o njihovoj organizaciji. Znači sve ono šta ukazuje na imena, a nije predmet krivične prijave, jer mi i dalje imamo interes da naša saznanja o tome ostanu tajna. Ja mislim da sam to objasnio dovoljno. Dakle, nemamo interes da se objave imena na koja mi sumnjamo da su nešto uradili, osim onog dela gde su podnete krivične prijave.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dajte da pogledamo prvih nekoliko paragrafa ovog konkretnog dokumenta. Nemamo ga u prevodu.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je red da razmotrimo ovaj zahtev. Mi ćemo da pratimo sledeći postupak: dozvolićemo da pogledate jedan

ili dva paragrafa i videćemo da li se pojavljuju imena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sve ono šta mene interesuje u ovom trenutku jeste, ako pogledate prvi paragraf, na primer, možda ćemo uspeli da deo toga prevedemo sutra, videćete da se tu pominje nešto o Velikoj Albaniji. Možda biste nam pročitali taj prvi paragraf naglas?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Odnosi se na deo koji govori o albanskom separatizmu i ekstremizmu u ranijem periodu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, pročitajte to naglas. Samo taj prvi paragraf.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: "Ideja o stvaranju Velike Albanije i proklamovanje borbe za ujedinjenje svih albanskih krajeva stvorena je 1878. godine kada je formiran nacionalni pokret poznat kao ëPrizrenska liga (Lidhja e Prizrenit). Organizator je bio Avdulj Frašeri (Avdul Frasheri) koji je 10. juna 1878. godine u Prizrenu sazvaó kongres svih albanskih lidera".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite tu za trenutak. Ko je napisao ovaj deo?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ovaj deo je napisala takođe radna grupa, koristeći verovatno i neke ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, kažete da je to napisala radna grupa. Grupa je, u stvari, veoma lak način da se izbegne odgovor na pitanje. Molim vas recite nam koje osobe su napisale ovaj prvi paragraf policijskog izveštaja u kome su rezimirali ovakvu vrstu istorijskog razvoja? Ko je to bio?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja vam, takođe, mogu navesti sve koji su radili. Ovaj, zamolio bih da i to bude na privatnoj sednici, jer kod nas nije praksa da se objavljuju javno imena timova ili ekipa koje rade na nečemu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar nije? Po kom konkretnom pravilu, pro-

tokolu ili uobičajenoj praksi je garantovana ovakava vrsta anonimnosti?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ja nisam se ni pozivao na koji propis, nego mi, jednostavno, to ne objavljujemo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako bi bilo po vašem, javnost nikada ne bi znala ko je autor bilo koje od ovih informacija, jer bi se to u najboljem slučaju iznelo na privatnoj sednici. To je ono šta biste vi želeli, je li tako?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A zašto osoba koja je ovo napisala, kao deo gotovo javnog dokumenta, dokumenta koji će na kraju ipak da služi u neke javne svrhe, zašto ta osoba ne bi trebala da bude odgovorna za ono šta je napisala?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ne radi se o odgovornosti, nego zbog ostalog šta sledi iza. Znači ne radi se o ovom stavu ovde. Ovo je stav koji je prepisan verovatno iz nekog udžbenika. Znači ne radi se ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svakako.

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: ... ne radi se o ovome šta je izneto ovde ... Zbog ovih ostalih materijala koji su pozadi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Paponjak, šta će ovo u policijskom izveštaju, molim vas? Paragraf koji je prepisan iz jednog udžbenika. Šta će on u policijskom izveštaju?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Ova informacija nije ni rađena, to sam više puta govorio, za potrebe iznošenja ovde, nego je to celovit pristup problemu kako ga mi vidimo. Dakle, svaki problem mora da ima svoj istorijat i ova informacija možda je opširnija nego što je bilo potrebno, ali smo smatrali da nije suvišna. Dakle, ovo nije bilo namenjeno vama da se vi mučite ovde ovim, nego je bilo namenjeno nama koji se tim poslom bavimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Mi smo mislili,” i tako dalje, ko? Za koga to kažete? Ko je to mislio?

SVEDOK PAPONJAK – ODGOVOR: Mislim na sebe i radnu grupu koja je to radila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj materijal ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Paponjak, na koji način ovaj paragraf može da vam pomogne u vašem radu? A posle toga moramo da završimo sa radom za danas.

SVEDOK PAPONJAK: Možda ne može meni, jer je meni to poznato, ali može pomoći nekom kome nije poznato bilo, a dođe na moje mesto. Znači, da se upozna. Ne mora on pročitati sve knjige da bi saznao. Može naći na jednom mestu. Znači to je ideja toga.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Završićemo sa radom za danas i nastavićemo sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo